

”Man ser inte ens in till Dalen”

- Om segregation och skilda världar i ett stadsdelsområde

Av: Isabella Kebedom & Vendela Tezcan

Handledare: Jonas Lindström

Södertörns högskola | Institutionen för samhällsvetenskaper

Kandidatuppsats 15 hp

Samhällsvetenskap IV | Vårterminen 2019



Förord

Denna kandidatuppsats är skriven på socionomutbildningen med storstadsprofil på Södertörn högskola under våren 2019. Detta arbete har varit givande och lärorikt för oss som genomfört det. Vi har under studiens genomförande arbetat gemensamt med studiens alla delar och resultatet som presenteras är ett arbete som vi gemensamt tar fullt ansvar för i sin helhet. Vi vill i första hand rikta ett stort tack till studiens sex respondenter - utan er hade denna studie inte varit möjlig. Tack för intressanta intervjuer och för att ni ville dela med er av era upplevelser.

Vi vill även rikta ett stort tack till Jonas Lindström för värdefull och pedagogisk handledning under arbetets gång.

Södertörns högskola - maj 2019.

Isabella Kebedom & Vendela Tezcan

Sammanfattning

Studiens syfte är att undersöka boendesegregationen i stadsdelen Gamla Enskede, specifikt mellan bostadsområdena Gamla Enskede och Dalen. Studiens frågeställningar är hur segregationen upplevs i stadsdelen och vilka sociala konsekvenser som finns. Studiens bakgrund visar att bostadsområdena skiljer sig i bostadspriser och invånarnas demografi. Bostadsområdena delar samma tunnelbanestation och centrum, vilket är det enda områdena har gemensamt. Områdenas geografiska avstånd beskrivs som kortare än det sociala avståndet mellan invånarna. Studiens teoretiska ramverk består av olika teorier om grannskapsideal där Sören Olssons modifierade grannskapsidé är i fokus. Denna i kombination med Elias och Scotsons teori om etablerade och outsiders. Teorierna kompletteras med Stigendals flerdimensionella perspektiv på boendesegregation och idén av segregationspolar. Undersökningen är kvalitativ och genom kodning av empiri som består av sex semistrukturerade intervjuer med respondenter som är bosatta i områdena framkom det fyra teman, homogena samhällen & klasskillnader, gemenskap & igenkänning, trygghet v.s otrygghet samt förenande faktorer. Studien visar att respondenterna upplever att det finns en segregation och ett fåtal saker som förenar områdena. Områdena upplevs segregerat utifrån socioekonomiska skillnader och etnicitet, men det finns andra faktorer som påverkar segregationen. Alla respondenter känner sig trygga i båda områdena och upplevde att problematiken som beskrivs utifrån inte stämde med deras verklighet.

Antal ord: 17 704

Nyckelord: Boendesegregation, Etnicitet, socioekonomi, Dalen, Gamla Enskede, förort, grannskapsideal, etablerade/outsidere.

Abstract

The aim of the study is to investigate the housing segregation in the Gamla Enskede district, specifically between the residential areas of Gamla Enskede and Dalen. The study's questions are how the segregation is experienced in the district and what social consequences exist. The background of the study shows that the residential areas differ from housing prices and the demographics of the population. The residential areas share the same metro station and center, which is the only things in common. The geographical distances are described as shorter than the social distance between residents. Study's theoretical framework consists of different theories of neighborhoods where Sören Olsson's modified neighborhood concept is in focus. This in combination with Elias and Scotson's theory of established and outsiders. The theories complement with Stigendal's multi-dimensional perspective on housing segregation and the idea of segregation poles. The survey is qualitative and through the coding of empirical data consisting of six semi-structured interviews with respondents residing in the areas, the four themes, homogeneous societies and class differences, society and recognition, security vs insecurity and unifying factors emerged. The study shows that respondents experience that there is a segregation and only few things that unite the areas. The areas are segregated based on socioeconomic differences and ethnicity, but there are other factors that affect segregation. All respondents feel safe in both areas and perceived that the problems described above are not in line with their reality.

Number of words: 17 704

Keywords: Housing segregation, Ethnicity, socio-economics, Dalen, Gamla Enskede, ghetto, neighborhood ideal, established/outsideers.

Innehållsförteckning

.....	1
1. INLEDNING	1
1.1.1 <i>Problemformulering</i>	2
1.1.2 <i>Syfte och frågeställning</i>	2
1.2 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	3
1.2.1 <i>Etablerade och outsiders</i>	3
1.2.2 <i>Grannskapets påverkan</i>	4
1.2.3 <i>Flerdimensionellt perspektiv och segregationspoler</i>	6
1.3 METODVAL	6
1.3.1 <i>Urval och avgränsning</i>	7
1.3.2 <i>Förförståelse</i>	7
1.3.3 <i>Genomförande</i>	8
1.3.4 <i>Studiens tillförlitlighet</i>	9
1.3.5 <i>Forskningsetik</i>	9
2. TIDIGARE FORSKNING	10
2.1 BAKGRUND	12
3. EMPIRI	14
3.1 PRESENTATION AV RESPONDENTERNA	14
3.2 OBSERVATIONER	14
4. EMPIRISK REDOGÖRELSE	15
4.1 HOMOGENA GRANSKAP & KLASSKILLNADER	15
4.2 GEMENSKAP & IGENKÄNNING	19
4.3 TRYGGHET V.S OTRYGGHET	23
4.4 FÖRENADE FAKTORER	27
5. ANALYS	32
6. DISKUSSION	38
6.1 SLUTORD	42
7. LITTERATURLISTA	43
8. BILAGOR	46
BILAGA 1	46
BILAGA 2	47
BILAGA 3	48

1. Inledning

De har höga inkomster, en bra slant undanstoppad, de har intressanta och av statusfyllda jobb, en och annan dold löneförmån ingår säkert. De bor i rymliga och välutrustade hus med grönområden, trädgårdar och är genom bostadssegregationen garanterade grannar av samma slag. De kan unna sig semestrar i fritidshus, båtar eller semesterresor till intressant resmål. Deras barn går kanske just nu och ser fram emot en sommar fylld av språkläger, seglingsturer, ridning och allt vad det kan vara. Och andra sidan har vi alla de människor som lever med knappa ekonomiska marginaler, de har år efter år sett sin köpkraft minska. De bor kanske i hyreshus i väntan på nästa stora hyreshöjning, de har inga fritidshus och båtar, och deras ekonomi tillåter inga påkostade semestrar. Deras barn får kanske tillbringa merparten av sommarlovet med att dra runt på gårdarna mellan hyreshusen (Olof Palme 1980).

Segregation är ett samhällsproblem av olika anledningar. Detta är något som ovanstående citat från Olof Palme även demonstrerar, hur stora klyftorna är mellan de resursstarka och de resurssvaga människorna i samhället. Detta kopplas till socialt arbete då människors olika villkor i samhället kan leda till andra sociala problem som utanförskap, kriminalitet och andra svårigheter. Det går att tala om flera olika typer av segregation och dessa har olika effekter på människor i samhället. En typ av segregation är boendesegregation där människor separeras rumsligt. Att människor separeras på grund av sina olika egenskaper som socioekonomisk status, hudfärg eller religion kan leda till konsekvenser för den enskilde och påverka den enskilda personens utveckling, förutsättningar och levnadsvillkor.

Nationalencyklopedin definierar boendesegregation som ett tillstånd på bostadsmarknaden där grupper av människor som besitter vissa egenskaper åtskiljs geografiskt. Boendesegregation går att skilja i tre kategorier, *demografisk*, *socioekonomisk* och *etnisk* boendesegregation. I de omtalade miljonprogrammen råder det en socioekonomisk segregation, och sedan 1990-talet beskrivs den etniska boendesegregationen som ett av de större problemen när en talar om segregation som ett politiskt och socialt problem (Nationalencyklopedin u.å). Den etniska boendesegregation beskrivs som invandrarnas problem där invandrare är överrepresenterade i de utsatta områdena, men segregationen i de välbärgade områdena beskrivs inte som problematisk på samma sätt (Molina 1997:64). Detta är relevant utifrån denna studies fall där

två olika bostadsområden i stadsdelen Gamla Enskede ska studeras. Områden är olika utifrån kategorierna av boendesegregation som beskrivs ovan.

1.1.1 Problemformulering

Forskning av boendemönster menar att boendesegregation inte är en definitiv uppdelning av olika grupper av befolkningen, utan snarare en gradvis uppdelning (Urban 2018:85). Det finns olika förklaringar till boendesegregation, som diskriminering på bostadsmarknaden, strukturella perspektiv som lyfter maktstrukturer och kapitalistiska perspektiv som ökar inkomstklyftor. Det finns en del forskare som redogör för individuella förklaringar som orsak, att människor har olika behov, tillgångar och resurser (Ibid:89).

Människor ska kunna välja sitt eget boende och detta uppmuntras i offentliga diskussioner, så kallad positiv segregation. Den segregation som benämns som negativ är den som är påtvingad. Människor som bor i resursstarka områden har möjligheter och resurser och när de människorna samlas i samma områden öppnar de upp för möjligheterna att stänga ute andra (Ibid:103-104). De människor som blir koncentrerade till problemområden är ofta socialt exkluderade och de områdena har ofta en problematik med kriminalitet, dålig service och andra sociala problem som i sin tur leder till vidare exkludering (Ibid:27; boverket 2010:20). Detta är en problematik som har konsekvenser för både samhälle och individ.

Denna studie avser undersöka boendesegregation i stadsdelen Gamla Enskede. I Gamla Enskede finns två bostadsområden, Gamla Enskede och Dalen, som geografiskt ligger nära varandra. Dessa två områden kommer att jämföras. Genom att undersöka hur invånarna i respektive område ser på sitt område och på segregationen som finns i stadsdelen kan denna undersökning leda till en större kunskap om segregationen i området. Utifrån detta finner vi det angeläget att undersöka invånarnas uppfattning av segregation i Gamla Enskede, samt dess orsaker och konsekvenser genom redogörelser från respondenter.

1.1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med denna studie är att undersöka hur boendesegregationen visar sig och upplevs i stadsdelen Gamla Enskede, specifikt bostadsområdena Gamla Enskede och Dalen samt konsekvenserna av segregationen. Syftet operationaliseras med hjälp av följande frågeställningar.

1. Hur visar sig segregationen i Gamla Enskede?
2. Vilka sociala konsekvenser av segregation kan vi se i stadsdelen?

1.2 Teoretiska utgångspunkter

Utifrån studiens syfte och frågeställningar har relevanta teorier valts ut för att studera det sociala problemet. Studien kommer att utgå från tre teoretiska utgångspunkter som kommer ligga till grund för studiens analys av empiri. Dessa teorier är relevanta utifrån att de kommer att belysa olika aspekter av boendesegregation utifrån mikronivå, men framför allt på mesonivå.

1.2.1 Etablerade och outsiders

I sin bok *Etablerade och outsiders* (2010) redogör Norbert Elias och John L. Scotson för sin studie som gjordes i industristaden Winston Parva i England. Denna studie ligger till grund för författarnas teori kring etablerade och outsiders i samhället där författarna följer tre grupper i tre bostadsområden i förorten. Ett av områdena var svartmålat på grund av historiken med ungdomskriminalitet som vid studiens genomförande inte fanns kvar. I det området som hade ett sämre rykte bodde nyinflyttade nykomlingar från London (Elias & Scotson 2010:8-9). Elias och Scotson menar att det fanns en konflikt mellan de som var ”etablerade” och de som kallades ”outsiders”. De som tillhörde de etablerade var de som levde i området under två, tre generationer och de som kallades för outsiders var de som var nyinflyttade i staden. Elias och Scotson beskriver de etablerade som en grupp människor som står över en annan grupp människor i samhället (Ibid:27–29). De menar att detta inte var något som endast utspelade sig i denna stad, utan det var ett maktproblem som fanns på många platser och som handlade om många olika saker (Ibid:28). Elias och Scotsons teori är viktig och användbar eftersom den ger en förståelse för hur maktrelationen mellan två olika grupper är samt hur maktstrukturen ser ut i förhållande till de olika grupperna i samhället vilket är en användbar aspekt när segregation studeras.

Begreppet etablerade används i syfte att beskriva maktrelationen i förhållande till de olika samhällsgrupperna där de med högre makt och mer status tillhör den etablerade gruppen. Outsiders är den grupp som anses vara sämre än de etablerade, det är den grupp som står längst ner och som nedvärderas och diskrimineras av den etablerade gruppen (Ibid:30–34). De etablerade ser sig själva som bättre än en outsider, på grund av att de har mer makt (Ibid:27–29).

Exempel som Elias och Scotson tar upp är maktkampen mellan svarta och vita utifrån fallet Maycomb, som är Elias analys av Harper Lees bok *Dödssynden*. I denna analys beskrivs de vita som de etablerade och de svarta som outsiders. Elias beskriver hur de svarta i USA under 1900-talet blev utsatta för våld och hot från de vita etablerade på grund av den maktkamp som fanns och på grund av den status de etablerade besatt (Ibid:262). När det gällde det sociala avståndet i de olika områdena Winston Parvas och Maycomb var mängden outsiders större än de etablerade i Maycombs fall. Elias menar att det i Maycomb inte finns en likvärdighet mellan människorna, en behandlar människor beroende på vilken social grupp en tillhör. Ett brott som begås av en viss grupp ses på ett sätt, medan det för en annan grupp ses på ett annorlunda och mer allvarligt sätt, även om de begår samma brott (Ibid:264). Det exemplifieras tydligt genom att Elias förklarar hur de vita etablerade inte bekymrar sig över de svarta outsiders. De vita såg inte de svarta som mänskliga och på så sätt var det ingen stor sak för dem att en svart man blev skjuten (Ibid).

För att den etablerade gruppen ska kunna behålla den makt och status som de besitter menar Elias och Scotson att de etablerade diskriminerar outsiders då de ser sig själva som bättre än dem (Ibid:30-34). För att de etablerade ska vara överlägsna och inte tappa den makt de besitter så exkluderas ofta outsiders från maktresurser i samhället. Ett exempel där exkludering framkommer är på arbetsmarknaden där chansen är större för en etablerad människa att få arbete än en människa som bedöms som outsider. Som tidigare nämnts har detta med att de etablerade inte vill tappa den status de har i samhället och därför stigmatiseras outsiders genom olika fördomar (Ibid:30–34). Detta är något som görs när outsiders tillskrivs de egenskaper som den misslyckade minoriteten inom outsiders besitter, på samma sätt tillskrivs de etablerade de positiva egenskaper som minoriteten i den gruppen besitter (Ibid:34).

1.2.2 Grannskapets påverkan

Teorin om grannskapidealet bygger på bostadsområdets sociala relationer och tanken om att människor inte längre är beroende av sina grannar på samma sätt som förr. Sociologen Sören Olsson (1991) menar framförallt att de olika idéerna om stadsliv och grannskapsideal konkurrerar med varandra då grunden i grannskapsidealet är tillhörighet och kollektivitet (Olsson 1991:55).

Teorin, som Olsson kallar en modifierad grannskapsidé, bygger på att samhället är byggt i tre livssfärer anknutna till boendet där den privata sfären är det egna hemmet, exempelvis lägenheten. Den andra sfären är grannskapet som består av de människor som bor närmast, exempelvis i trappuppgången. Den tredje sfären består av den lokala offentligheten, vilket är omgivningen utanför sfär två. Denna sfär kan bestå av människor en möter på bussen eller verksamheter i området (Ibid:70-71). Olsson menar att dessa sfärer visar på utsträckningen som grannskapet påverkar en persons vardag. Olsson menar också att sfär två är viktig för individens trygghet och identitet (Ibid:74).

Diskussionen om grannskapidealet handlar framförallt om de små samhällena och tryggheten i ett grannskap. Olsson redogör även för Cooleys begrepp primärgrupp och sekundärgrupp som en grund för grannskapidealet (Ibid:58-59). Denna idé är byggd på grannskapets påverkan på bland annat demokrati och tillhörighet under en tid som det fanns en rädsla för mass-samhället (Ibid). Tanken med teorin är att grannskapet har en påverkan på folket, att det skapar trygghet och gemenskap men att grannskapsidén på senare tid påverkats av välfärdsutvecklingen och att människor i medelklassen är mindre beroende av sina grannar. Samtidigt har grannskapet en större påverkan i dagens problemområden då grannskapen kan innebära en otrygghet i dessa områden. Därför är den modifierade grannskapsidén enligt Olsson av vikt i vidare diskussioner kring grannskapets påverkan då grannskapsidén i sin grund inte är förenlig med den nuvarande samhällsutvecklingen (Ibid:68-70).

Även Susanne Urban (2018) redogör för denna rädsla för stadslivet och hur det skulle upplösa primärgruppen och den sociala gemenskapen. Bland annat presenteras Howards (1898) teori om trädgårdsstad samt Perrys (1929) idé kring grannskapsenheten som typer av lösningar för denna rädsla (Urban 2018:46). Teorierna baserar sig på att bygga en form av grannskap som gör att människor inte har långt från staden, men samtidigt nära till grönska, kultur, arbete och service. Detta skulle leda till mindre konflikter och möten med oönskade människor (Ibid:39-43). Kritiken mot grannskapidealet idag är att det offentliga mötesplatserna är av vikt för trygghet och gemenskap där människor från olika platser möts och att grannskapidealet istället isolerar och skapar otrygghet. Förroterna och miljonprogrammen bär tydliga spår av grannskapidealet (Ibid:49-51). Summering av syftet med grannskapsidén är en fristad från det offentliga stadslivet där grannskapet ska uppmuntra till ett liv där det finns en social sammanhållning, även om det finns olika tankesätt om hur detta ska uppnås.

1.2.3 Flerdimensionellt perspektiv och segregationspoler

Mikael Stigendal har i sin bok *Sociala värden i olika sociala världar* (1999) kartlagt och undersökt segregationen i Malmö där segregationen analyseras ur flera perspektiv, bland annat historiskt, rumsligt, demografiskt, ekonomiskt och strukturellt perspektiv. Dessa perspektiv presenteras framförallt i form av olika segregationspoler som är motsatta varandra utifrån olika områden i Malmö. De största ålderspolerna finns exempelvis i västra innerstaden och södra innerstaden utifrån en demografisegregation på grund av den västra innerstaden utgör mestadels pensionärer. Detta är ett sätt att visa hur segregationen ser ut i Malmö utifrån flera faktorer och hur segregationen skiljer sig beroende på vilken faktor som undersöks (Stigendal 1999:162-165). Stigendal redogör för att ett flerdimensionellt synsätt på segregation och liknar en endimensionell syn med en väg, där denna problematik kräver fler vägar in för att förstå problematiken på fler nivåer än en. I författarens egen studie förespråkade han sju dimensioner som redogör för det sociala sammanhanget på olika sätt som historien av stadsdelen, hur stadsdelen är byggd rent materialistiskt, vem som lever i stadsdelen, vad de gör och deras resurser, vad meningen med livet är i stadsdelen samt vem som vill förändra och vad (Ibid:58-61). Detta är den teoretiska grund som Stigendal bygger sin studie på då han menar att den teoretiska grund som boendesegregation är byggd på är bristande i utvecklingen (Ibid:34-35).

1.3 Metodval

För att kunna besvara syfte och frågeställningar på ett bra sätt menar sociologen Per Dannefjord att det är viktigt att resonera över vilken metod och vilken teknik som passar studien bäst (Dannefjord 2005:25). Sociologen Jan Trost menar att metod väljs utifrån frågeställningen. Trost beskriver att kvantitativ metod används när syftet är att undersöka hur vanligt något är eller hur ofta något sker, medan kvalitativ metod är lämplig om studien syftar till att förstå ett fenomen eller hitta ett mönster (Trost 2010:32). Studies syfte är att undersöka upplevelser av boendesegregation, därav valet av kvalitativ metod då det är den lämpliga metoden för denna studie.

Denna studie består av semistrukturerade intervjuer som har legat till grund för empirin. Med semistrukturerade intervjuer menas att det finns ett antal frågor som är specificerade som gör att respondenten känner sig friare att besvara frågorna som ställs. Semistrukturerade intervjuer skiljer sig även från strukturerade intervjuer på så sätt att en kan ställa följdfrågor om det skulle vara relevant till frågeställningen. Då frågor som ställs handlar om upplevelser går det

in mycket på respondentens egen bakgrund och deras aktuella situationer. Detta gör i sin tur att den här typen av intervju öppnar upp det sociala livet hos en respondent och skapar en förståelse utifrån det (May 2013:162–163). Fördelar som finns med att använda sig av semistrukturerade intervjuer är att frågor som utformas i förväg inte begränsar den data som samlas in eftersom denna typ av intervju är friare än andra och låter respondenten tänka fritt och besvara frågorna självständigt (Ibid:163). Utifrån studiens syfte kan vi med hjälp av semistrukturerade intervjuer få en verklig bild av detta. Ett problem som kan uppstå är att respondenten tar upp irrelevanta saker och detta blir en utmaning för oss som gör undersökningen att hålla respondenten inom ramarna för studiens syfte och frågeställningar.

1.3.1 Urval och avgränsning

Studiens empiri består av sex intervjuer med respondenter som är bosatta, eller har varit bosatta i Dalen eller Gamla Enskede. Vi har intervjuat respondenterna och tagit reda på vad deras upplevelser av områdena är och hur trygga de känner sig i respektive område.

Vi har avgränsat oss genom att undersöka Dalen och Gamla Enskede och inte områdena intill som exempelvis Blåsut. Valet att endast intervjuva vuxna respondenter bosatta eller tidigare bosatta i respektive område är ett aktivt val då denna målgrupp besitter den information som behövs för att besvara studiens frågeställningar. Vi har använt oss av snöbollsmetoden för att få kontakt med studiens respondenter. Detta innebär att en får tag på en respondent som sedan rekommenderar andra lämpliga respondenter (Trost 2010:141). Denna typ av urvalsmetod är lämplig att använda sig av vid kvalitativa intervjuer (Ibid). I Dalen där kontakter och bekanta fanns var snöbollsmetoden en lämplig metod för att få kontakt med respondenter på ett effektivt sätt. I Gamla Enskede fanns inte dessa kontakter, där användes sociala medier i form av Facebookgrupper som samlar människor från Enskede. I dessa grupper blev det en typ av snöbollseffekt där inlägget spreds hos en större grupp människor. Utifrån dessa inlägg på facebook i relevanta grupper togs kontakt med villiga respondenter som hörde av sig.

1.3.2 Förförståelse

Att genomföra en studie med hjälp av semistrukturerade intervjuer innebär att vi som genomför studien måste vara accepterade och beviljas tillträde samt övertyga att vi inte kommer skada någon eller vara hotfulla på något vis (Franssén 2005:48). Lyckas en med detta leder det även till att respondenterna kommer känna sig bekväma och detta kommer i sin tur leda till att de kommer kunna svara ärligt på de frågor vi har. Något som vi dock märkte och

som kan vara en svaghet är att respondenterna hade en idé om vad vi vill ha för svar. Detta kan påverkat hur respondenterna besvarat frågorna då de kan ha svarat på ett sätt för att göra oss nöjda. De sa exempelvis att vi skulle ställa mer frågor om det som de trodde att vi ville ha svar på. Således ville de omedvetet ha ledande frågor och det var något som vi inte ville göra, då vi ville ha respondenternas åsikter och tankar, inte vad de trodde att vi ville ha för svar från dem. Ett exempel på hur en av våra respondenter svarar på en fråga som handlar om hur han skulle beskriva sitt egna område, slutade med att han ville att vi skulle fråga mer är när han förklarar om Gamla Enskede. Han sa exempelvis ”du får gärna fråga specifikt så kan jag svara” och sa även att vi skulle ”hjälpa till och fylla på”.

I studien är det viktigt att under processen ha en medvetenhet kring egna värderingar så att respondenternas svar inte påverkas på något sätt eller leds i vad de tror att vi vill att de ska svara. Detta eftersom att vi bor i en förort och har en uppfattning om vad det innebär för oss samt att vissa respondenter hade vetskap om vilka områden vi kom ifrån. Utifrån studiens syfte att undersöka boendesegregationen i området kan respondenterna även haft en förförståelse av vad de tror att vi vill ha ut från intervjuerna, vilket en respondent uttalade. Han förklarade och sa att ”psykiskt jag vet vad ni är ute efter”. Dock menade han att han verkligen kände som han sa. Detta är viktigt att ha i åtanke och kan vara en svaghet i studien.

1.3.3 Genomförande

Våra intervjufrågor utformades utifrån Trost bok *Kvalitativa intervjuer* (2010). Vi började med att läsa oss in på ämnesområdet för att sedan formulera frågor kopplat till syfte och frågeställningar. För att inte besvara respondenterna med för många frågor är det bra att ha få och öppna frågor (Trost 2010:71). Vi hade fyra huvudfrågor där respondenterna fritt fick berätta om deras upplevelser och deras åsikter. Sedan hade vi några följdfrågor som uppkom på vår tredje och fjärde fråga. Detta för att få ett mer beskrivande svar.

Inför varje intervju fick alla respondenter ta del av ett informationsbrev samt skriva på en samtyckesblankett innan vi genomförde intervjun. I informationen framkom det att intervjun kommer spelas in i syfte att få med respondentens svar ord för ord. Detta för att sedan koda och analysera materialet med hjälp av utvalda teorier. I vår studie har vi valt att koda på bredden vilket innebär att vi har kodat vårt material stycke för stycke istället för ord för ord. Vi har sedan gett de olika styckena olika koder och utifrån dessa koder har vi hittat våra teman: homogena grannskap & klasskillnader, gemenskap & igenkänning, trygghet &

otrygghet och förenade faktorer (Hjerm, Lindgren & Nilsson 2014:59). Vi har arbetat induktivt, detta innebär att generella slutsatser har gjorts utifrån det material vi har (Fejes & Thornberg 2015:24). Det framkommer att anonymitet är garanterad och inspelning raderas i efterhand. Alla intervjuer var mellan 15–35 minuter långa och längden berodde på hur mycket respondenten utvecklade sitt svar eller om respondenten började prata om något helt annat. Tre av våra intervjuer utfördes i Farsta Bibliotek, två av intervjuerna hölls hemma hos respondenterna i Gamla Enskede och en hölls via skype då respondenten befann sig i en annan stad. En av de fyra inplanerade respondenterna som är bosatta i Gamla Enskede hoppade av och därför blev det sex respondenter totalt istället för sju som var inplanerade.

1.3.4 Studiens tillförlitlighet

En studies validitet säkerställer att studien undersöker det den avser undersöka (Trost 2010:133). Denna studie avser undersöka hur segregationen upplevs i stadsdelen Gamla Enskede samt segregationens orsaker och konsekvenser. För att studiens tillförlitlighet ska vara stor, vände vi oss till boende i områdena Gamla Enskede och Dalen. Detta för att få en verklig bild om vad boende tycker, tänker och känner.

1.3.5 Forskningsetik

Ansvar för etiska riktlinjer och överväganden är av stor vikt för en studies kvalitet där vetenskapsrådet (2017) menar att detta behövs för att resultatet av forskningen ska kunna användas på ett ansvarsfullt sätt (2017:2). Avsnittet kommer att redogöra för de etiska dilemman och beslut som tagits under studiens genomförande utifrån vetenskapsrådets forskningsetiska principer.

I valet av studie har etiska principer övervägts. I studier som berör känsliga ämnen samt involverar utsatta människor eller barn bör göras med stor försiktighet. Därav har det gjorts ett aktivt val av ämne i denna studie där vi undersöker boendesegregation. Ämnet i sig berör en problematik som finns och vi menar att det finns en plats för denna studie i forskningsvärlden. Däremot hör det inte till studiens syfte att undersöka en viss grupp av människor eller viss problematik hos människor, utan ett samhällsproblem och människors upplevelse av det. När en talar om studiens nytta så handlar forskning också om att lyfta upp samhällsdebatter och även främja ett kritiskt tänkande (Ibid:19). Denna studie gör ingen ansats att hitta ny grundläggande kunskap om boendesegregation, utan ämnar åt att diskutera

det sociala problem som det anses vara i ett bostadsområde som är relativt utforskat jämförelse med andra utsatta områden.

I samband med intervjuerna har respondenterna fått ta del av information om studiens syfte, hur materialet kommer att hanteras under studiens genomföranden och respondentens rättigheter i enlighet med dagens lagstiftning, GDPR. Det är viktigt som forskare att vara medveten om den lagstiftning som gäller i det land som studien genomförs i och att följa de lagrum som gäller forskningen. Det finns lagar i Sverige som kräver att en etikprövning görs när en undersöker människor. För att en forskning ska prövas enligt denna lag krävs det att den innefattar ett visst innehåll (Ibid:15). Denna studies innehåll innefattar inte de krav som gör att den behöver prövas av etiknämnden, detta betyder dock inte att andra etiska överväganden inte har gjorts i denna studie. Respondenterna har alla samtyckt både skriftligt och muntligt till deltagandet och är avidentifierade i denna studie.

2. Tidigare forskning

Segregation handlar inte endast om ett område i sig, utan om ett område i relation till ett annat område. För att boendesegregation ska kunna existera som fenomen krävs en motpol, i detta fall ett annat område att jämföras med. Boendesegregation som fenomen är forskat om i flera olika forskningsområden förutom sociologin. Ekonomer, etnologer, kulturgeografer och socialpsykologer studerar ämnet och kan säga något om samhället i stort (Molina 1997:33). Boendesegregationen delas upp i tre kategorier, etnisk, socio-ekonomisk och demografisk boendesegregation (Andersson 2008:67; Molina 1997:37; Boverket 2010:20). Den metodologiska och teoretiska utmaningen i forskningen om boendesegregation är att särskilja dessa tre huvudområden, då dessa kategorier går in i varann vilket gör det svårt att särskilja på vad orsaken till segregationen är. Stigendal beskriver segregation som något som blir till när geografiska och sociala skillnader sammanträffar och en faktor inte är tillräcklig. Den sociala skillnaden måste visa sig geografiskt för att det ska vara relevant att tala om segregation (Stigendal 1999:28). Det bedöms därför svårt att exempelvis studera boendesegregation utifrån socioekonomi utan att ta hänsyn till demografien då en vet att det finns kopplingar mellan inkomst-kön samt inkomst-ålder (Molina 1997:37-38). Denna komplexitet mellan kategorierna finns även när det talas om etnisk boendesegregation, framförallt de senaste åren där invandrarna bestått av unga människor som bosatt sig i hyresrätter i områden som benämns som mindre attraktiva. Detta på grund av brist på valmöjligheter samt på grund av

ekonomiska svårigheter då det är visat att invandrare har svårigheter på arbetsmarknaden, framförallt de invandrare med muslimskt eller utomeuropeiskt ursprung (Andersson 2008:362-363). Molina menar även att det finns en diskriminering av utomeuropeiska invandrare på bostadsmarknaden och gör en koppling mellan etnisk segregation samt socioekonomisk segregation där invandrare koncentreras till de områden som är och tidigare varit socioekonomiskt utsatta och att övre medelklassområden är väldigt homogena (Molina 1997:235-236). Diskriminering på bostadsmarknaden är en intersektionell problematik då det finns en diskriminering efter både kön och etnicitet (Ahmed & Hammarstedt 2008:368-369). Etnisk diskriminering på bostadsmarknaden är tydlig där en manlig sökande av utomeuropeisk etnicitet inte får samma möjligheter som de svenska sökandena och den svenska kvinnan var gynnande till skillnad från männen. Konsekvenserna av diskriminering skapar en svårighet till integration och leder till en rumslig segregation som i sin tur får andra samhällseliga konsekvenser (Ibid:171-172).

Forskare menar att bostadspolitiken under de senaste 20 åren har haft en stor påverkan på den svenska bostadsmarknaden genom privatisering och ett byte till ett marknadsbaserat system (Grundström & Molina 2016:317; Andersson & Magnusson Turner 2014:3-4). I forskning talas det om avvecklingen av folkhemsmodellen som en bidragande faktor till boendesegregationen i Sverige, då folkhemsmodellen resulterade i låg bostadsbrist och hög bostadsstandard för alla invånare. Avvecklandet av detta resulterade att bostadsmarknaden under 1990-talet baserades på utbud och efterfrågan och har gjort framförallt de tre storstadsregionerna till segregerade städer. I försök att locka medelklassen har utsatta grupper i samhället blivit lidande. Innerstaden är fortsatt gentrifierad där resursstarka svenska familjer kan flytta in medan resurssvaga, ofta med annan etnisk bakgrund, blir centrerade till utsatta områden utanför innerstaden (Grundström & Molina 2016:332; Andersson & Magnusson Turner 2014:26).

I Sverige beskrivs miljonprogrammen som misslyckandet som låg till grund för svensk boendesegregation, detta i kombination med bristande integration av invandrare, specifikt vid etnisk boendesegregation (Andersson 2008:62). I debatten kring etnisk boendesegregation finns en diskurs om invandrarnas frivilliga segregation, att den skapas av dem själva där missförhållande istället blir en fråga om kultur, även fast invandrares möjligheter till val är begränsade när det kommer till exempelvis val av bostadsområde (Molina 1997:222-223). Stigendal kritiserar dock den uppdelning av tre kategorier av boendesegregation som ovan

redovisats och efterlyser en flerdimensionell analys och syn på segregation då han menar att segregation inte behöver vara problematisk, även om den kan vara det. Stigendal menar att segregation i första hand betyder att områden är olika och inte att områden är sämre eller bättre då den endimensionella synen på segregation gör att det finns ett sätt att mäta segregationen, vilket i sin tur leder till synen på exempelvis invandrartäta områden med socialbidragsberoende (Stigendal 1999:32-35).

2.1 Bakgrund

Enskede-årsta-vantör är ett stadsdelsområde som bildades år 2007 efter att Enskede-Årsta och Vantör slogs ihop. Stadsdelsområdet är en del av Stockholm stad och är beläget i söderort. En av stadsdelarna i stadsdelsområdet är Gamla Enskede. Invånarantalet i Gamla Enskede var 11 369 år 2017 där 3 358 är födda i utlandet eller har två utrikesfödda föräldrar (Stockholm stad u.å).

Gamla Enskede är ett område som är segregerat, både utifrån socioekonomiska skillnader och ursprung på invånarna (Stockholm stad u.å; Hellberg 2018). Journalisten Ludde Hellberg på Expressen intervjuar ungdomar i Dalen centrum om dödsskjutningar och gängkriminalitet och beskriver hur det några hundra meter bort på andra sidan Nynäsvägen bor mediechefer i Gamla Enskede som beskrivs som en Astrid Lindgrenidyll. Där tjänar medelinkomsttagaren ca 400 000 kr om året. I Dalen är motsvarande siffra ca 250 000 kr (Hellberg 2018).

Segregationen i stadsdelen är intressant utifrån områdets storlek och de stora skillnaderna i klass, inkomst och ursprung på invånarna i respektive del av stadsdelen (Stockholm stad u.å; Hellberg 2018). Dock är detta område inte ökänt som segregerat som exempelvis Tensta eller Rinkeby och är relativt utforskat jämfört med dessa områden. I denna studie kommer två bostadsområden i Gamla Enskede att undersökas. Bostadsområdena ligger på varsin sida om tunnelbanespåret och båda sidor använder samma tunnelbanestation, Sandsborg. Den sida av tunnelbanespåret som består av lägenheter kallas Dalen. Dalen har ett sämre rykte med bland annat en uppmärksammas dödsskjutning och annan kriminalitet. Polisen klassar detta område som ett område där kriminella stör (Rikskriminalpolisen 2014:19-20). Den andra sidan av tunnelbanespåret är ett villaområde med bra rykte. Denna del kallas antingen Sandsborg eller Gamla Enskede. I denna studie har vi valt att kalla denna sida för Gamla Enskede.

I slutet av 1970-talet började Svenska bostäder bygga 1 765 lägenheter i det nya kvarteret Dalen, närförorten som ligger 12 minuter från t-centralen. Detta var en stor satsning av Svenska Bostäder då flertalet av dessa lägenheter bestod av lägenheter och bostadshotell för pensionärer samt bostäder byggda för människor med funktionshinder. Till skillnad från exempelvis miljonprogrammen som byggdes under 1960-talet och början av 1970-talet så bestod Dalen av 14 gårdar med fyravåningshus samt markbostäder på två plan (Svenska Bostäder u.å). Trots satsningen på området så fick Dalen efter några år ett dåligt rykte när flytspackel i badrummen gjorde de boende sjuka och begreppet ”Dalensjukan” blev till. Stor del av de ”resursstarka” invånare som tidigare flyttat in ville inte flytta tillbaka och området hade nu fått ett dåligt rykte, trots det attraktiva läget. Idag är området förknippat med dödsskjutningar, droghandel och ungdomsgång (Kronqvist 2018). I media beskrivs det hur boende berättar att barnen på förskolorna inte får gå ut efter den uppmärksammade dödsskjutningen och hur vårdpersonal ändrar sina arbetstider för att inte ta tunnelbanan för sent. Journalister beskriver målande hur närortsidyllens karaktär med mörkret skiftar och att män med ”huvor” dyker upp när solen går ner (Ronge 2018).

Gamla Enskede består av äldre villor från sekelskiftet och har ett fint rykte som stöds av prislappen på villorna som sällan slutar under sju miljoner kronor. Segregationen visar sig i de olika prisskillnaderna på bostäderna i respektive område, där en etagelägenhet på sex rum med egen ingång i Dalen kostar 43 808 kr/kvm (Notar u.å) medan en 1:a i hjärtat av Gamla Enskede kostar 76 471 kr/kvm (Notar u.å). Detta visar att det geografiska avståndet kan vara närmare än vad det sociala avståndet är. När det är så stora skillnader på bostadspriserna gör det att människor som är mindre resursstarka blir exkluderade från de områdena. Trots att det geografiskt ligger väldigt nära så visar bostadspriserna på områdenas sociala status ligger långt ifrån varandra. Detta visar tecken på den segregation som påtalas i denna studie. Mäklarna inkluderar gärna bostadsområdet Dalen med Enskededalen, som i sin tur är ett annat stadsdelsområde som Dalen inte tillhör. Både boende i Dalen och andra kallar bostadsområdet Dalen för Enskededalen och detta sker även bland våra respondenter (Dahlin 2016). Enskededalen ligger istället nära Kärrtorp, Skarpnäck och Bagarmossen (Stockholm stad u.å). Varför en mäklare väljer att göra på det sättet är inte konstigt, då Enskededalen är ett trevligt område med ett bra rykte som består av mestadels villor, till skillnad från Dalen (Dahlin 2016). Trots att Dalen geografiskt har ett attraktivt läge endast några stationer från innerstan och tio minuters promenad till Globen så har Dalens rykte inte förbättrats sedan slutet på 1980 – talet, vilket gör att frågor uppstår om hur framtiden ser ut för Dalen.

3. Empiri

För att enkelt kunna följa studien kommer detta avsnitt redogöra för studiens empiriska material som kommer ligga till grund för analysen.

3.1 Presentation av respondenterna

Studiens respondenter från Dalen är tre unga män som alla är uppväxta i Dalen. Respondent ett som i denna studie kallas Peter, studerar idag i en annan stad. Respondent två kallas för Simon. Simon bor kvar i Dalen och är aktiv inom olika föreningar i området, specifikt för barn och ungdomar. Respondent tre har döpts till Adam. Adam flyttade ifrån Dalen för ca tre år sedan, men har sin familj kvar i området.

Två av respondenterna från Gamla Enskede var kvinnor i medelåldern som båda bodde med sina familjer i ett varsitt parhus. Respondent ett från Gamla Enskede har vi valt att kalla Nina, och respondent två för Maria. Respondent tre från Gamla Enskede är en ung man, som vi kallar för Noah. Han bor med sin sambo i en lägenhet i ett relativt nybyggt lägenhetshus i Gamla Enskede. Noah har även bott i Dalen och har erfarenhet av båda områdena.

3.2 Observationer

Efter att ha besökt båda områdena skulle vi beskriva Gamla Enskede som ett välbärgat område, eftersom att vi endast såg finare bostäder och villor. När vi gick i Gamla Enskede fick vi en genuin småstadskänsla med Matboden, lermarkeri och konstateljéer. Lägenhetshus låg precis till höger om tunnelbanan, medan villorna låg en bit in. Vi såg tre olika förskoleklasser gå förbi och det var endast en av alla dessa tre klasser som hade ett barn som inte var blond och blåögt och hade en annan etnisk bakgrund än vad som uppfattas som svensk. Skolor och förskolor i Gamla Enskede är synliga och är byggda som egna byggnader med egen skolgård, de ligger alltså inte i någon gård som i Dalen. Vi kunde se globen och Tele2 arena från Gamla Enskede, vilket betyder att det är nära och kan leda till att Gamla Enskedebor tar sig till Globen eller andra stationer när de åker kollektivtrafik än Sandsborgs tunnelbana. Det var även tydligt vilka som gick åt höger och vilka som gick till vänster från tunnelbanan.

Vi skulle beskriva Dalen som ett lugnt och fint område. Bostadsområdet var rent och fräscht vilket tyder på bra service i området och att de boende bryr sig om sitt område. Vi märkte att byggnaderna inte var byggda som miljonprogrammen, men däremot lite nedgången. Varje gård i Dalen har en lekplats och vissa har förskolor och vårdhem i sina lägenhetshus. Något vi la märke till var att det finns ett mindre område bakom Dalen som utmärkte sig för oss då det påminde om Gamla Enskede med några villor och nybyggda radhus bakom gårdarna, vilket fick de gårdar med lägenhetshusen att se nedgångna ut i jämförelse. Dessa två bostadsområden skiljs av med Åstorpsringen. Detta område beskrivs av en av respondenterna från Dalen som ”Gamla Enskede i Dalen”.

Skillnaderna som vi såg mellan Gamla Enskede och Dalen när vi promenerade runt i Dalen var att det inte var lika fina bostadsfasader som i Gamla Enskede. Det var lägenhetshus och gårdar i Dalen och Gamla Enskede bestod mestadels av radhus eller villor med undantag för något mindre lägenhetshus. Egna byggnader för skolor och förskolor fanns i Gamla Enskede, något som skiljer sig från Dalen där de ligger i lägenhetshusen. I Gamla Enskede finns det restauranger, medan centrumet finns i Dalen. Dalen centrum är ett centrum byggt i grå betong. Där finns det en ICA, ett bibliotek, en simhall, pressbyrå, ett gym, en grill, en mäklarbyrå och en frisörsalong. Biblioteket i Dalen Centrum var fräscht, men något vi la märke till var att det i toaletten finns en skylt om att biblioteket är alkohol och drogfritt. Det finns även en blå ”droglampa” i toaletten, det vill säga en UV lampa vars syfte är att försvåra för sprutnarkomaner att hitta sina vener. Detta antyder att det finns en problematik med narkotikabruk på toaletterna.

4. Empirisk redogörelse

Materialet har kodats utifrån studiens syfte och frågeställningar. Genom kodning av materialet har samband hittats och resulterade i följande teman: Homogena grannskap & klasskillnader, gemenskap & igenkänning, trygghet v.s otrygghet samt förenande faktorer.

4.1 Homogena grannskap & klasskillnader

Alla respondenter tillfrågades om de ansåg att Gamla Enskede var segregerat, specifikt mellan de två områden de själva bodde i. Alla respondenter upplevde segregation. Det som skiljde respondenterna åt var synen på segregationen, dess orsaker och omfattningen av segregationen samt hur problematisk de ansåg den vara.

En orsak som respondenter från både Dalen och Gamla Enskede redogjorde för var den *socioekonomiska* faktorn. Det framkom att Dalen har varit ett område som tidigare bestått av mestadels hyresrätter, vilket har varit en orsak till att personer och familjer med mindre resurser bosatt sig där.

Aa men absolut, eh det tycker jag. Dels för att... jag tror att, nu kanske det är fel att uttrycka sig så men jag tror att eh just att det har varit ett hyresområde har gjort att det är en viss typ av klientel som har hamnat där, medan de gamla villorna i Gamla Enskede snarare är folk som har ärvt, eller köpt för en ganska dyr peng vilket kanske inte är möjligt för många andra grupper i samhället. Så jag tror att den förhållandevis låga hyran på dom här gamla delarna av Enskededalen (Dalen) kanske har gjort att man har fått en visst typ av eh... Folk är fel att säga men de är liksom... Eh... låginkomsttagare kanske har råd att flytta dit, folk som kanske har lite skralt med pengar, går på bidrag kanske är hemma om dagarna på ett annat sätt mot vad det andra området speglar så att säga. Och jag tror att den segregationen som finns är inget unikt utan det finns i många områden i det här landet och även i världen men jag upplever det som att det är en större segregation i Enskededalen på grund av att det är gamla hyreshus, vill jag påstå. Vilket ofta leder till det fenomenet så att säga. Utan att lägga någon värdering i det (Noah).

Detta resonemang är inte orimligt som en orsak för segregation, även om det är förenklat sätt att se på boendesegregation, precis som respondenten säger, ”*Utan att lägga någon värdering i det*”. Människor som är resurssvaga på grund av olika anledningar har svårigheter på bostadsmarknaden också. Utan resurser är det svårt att köpa sin bostad, få lån och kan en få ett lån begränsas valmöjligheterna av bostäder. Som tidigare redogjorts för är det en skillnad mellan priserna på bostäderna i Dalen och i Gamla Enskede. Kan en person inte köpa en bostad gör det att resurssvaga människor fokuseras till områden där hyresrätter finns. Det kan antas utifrån detta resonemang att vill ett område inte ha resurssvaga invånare erbjuder området inte hyresrätter, då det samlar en viss klientel i området. Detta är fallet även i Dalen där Simon redogör för att flera gårdar har blivit bostadsrätter och hur detta bidrar till segregationen.

Asså det är segregerat, grejen är det är inte något mellan blattar och svenskar sådära, utan det är mer asså det är klasskillnad, det är handlar mer om ekonomi och på så sätt, det är det som är skillnaden på folket mellan Enskede och oss, aa. Så... Men asså i området, det man kan märka i området så det är att i gårdarna, speciellt i min gård är det jättemycket

blattar, man märker segregation i gårdarna också eh, de byter sig från hyresrätter till bostadsrätter, det här var 2012 eller 13 tror jag. Och det är tre gårdar där det inte gick igenom, där det blev bostadsrätter och det är fortfarande hyresrätter där och då vare många från andra gårdar, mest invandrare då som flyttade in i de gårdarna där det är hyresrätter så de bytte lägenheter med folk så det är ändå där det är hyresrätter märker man av att det är mer invandrare också än i de andra gårdarna (Simon).

Nina talar om den socioekonomiska skillnaden efter en redogörelse för ”Dalens sorgliga historia” med flytspackel.

[...] Så att det blev ju bara deppigt ändå men och det gjorde att många som flyttade in oavsett egentligen vad man har för ursprung, men de som flyttade in som kunde välja det, det var de som hade sämre förutsättningar, inte alla men, men en hel del. Jag tror, och det här är bara min föreställning, att balansen mellan vilka som bodde där alltså till det här med att vara beroende av ehm eller att vara arbetslösa eller vara långtidssjuka eller att vara i arbete eller vara pensionär. Balansen att få liksom ett lagom den förstördes för de som hade, de var starka ekonomiskt, de ville inte flytta tillbaka och då blev det de svagare ekonomiskt och där tror jag redan då, då var det inte från början så handlar det inte om varifrån man kom, alltså inte i integration liksom etniska svenskar, icke, alltså de som flyttat hit eller andra generationen, det var liksom inte det i början utan det var mer bara, man ska ju inte prata socialgrupp idag, men någonstans så blir det ju ändå så. Så att det var svagare socioekonomiskt bara man ska säga som flyttade in och där tror jag att det liksom de sorgliga liksom, Dalens sorgliga historia för det... Någonstans så spelar det ju in som jag ser det, nu förenklar jag det... Jag vet... Men egentligen så är det ju inte varifrån man kommer ofta som är huvudsaken, utan vilka förutsättningar man har i tillvaron och jag tror att och då när det blir fler som när den gruppen ökar, då ökar också oviljan att flytta dit och så blir det mer likt, nu har man ju försökt och liksom ordna igen genom att man har bostadsrätter men dem allra flesta som bor i Dalen är ju bara vanligt folk som jobbar och går till jobbet och går hem. Men stämpeln har blivit så fast plus att jag vet att det finns inte något stort antal men det är ett litet antal väldigt kriminella personer som bor i Dalen och det tror jag förstör för jättemånga som bor i Dalen (Nina).

Nina förklarar hur Dalens dåliga rykte och den socioekonomiska segregationen försökt lösas genom att ha bostadsrätter i området. Att omvandla hyresrätter till bostadsrätter kan vara ett sätt att locka resursstarka familjer för att få en blandning av människor i området och motverka segregation. Detta kan dock ha motsatt effekt där de resurssvaga drabbas, som i

Dalens fall. Simon menar att de invånare som inte hade råd att köpa sina bostäder fick byta bostäder till gårdar där de fortfarande fanns hyresrätter med de som ville och kunde köpa sina bostäder. Simon uppger att detta ökar segregationen i Dalen gör en koppling till den andra orsaken som framkommer under intervjuerna, *ethnicitet*.

Begreppet "blattar" innefattar i denna mening alla personer som inte uppfattas som svenskar, det vill säga har ett annat ursprung än svenskt eller nordiskt. Även om Simon i sitt resonemang menar att denna problematik inte beror på *ethnicitet*, så berättar han faktiskt att de gårdar med hyreslägenheter består av mestadels invandrare. Adam menar att både klass och *ethnicitet* är faktorer som orsakar segregationen och för följande resonemang.

Det har väl mestadels med socialt arv liksom att vi som kom eller inte vi, utan våra föräldrar då som kom hit på den tiden, Dalen nu är ju ett ganska fint område, det ligger ju nära stan och allting så det är såhär, det är ganska fint. Folk kallar det för ghetto och allt vad det är men eeh... Asså det är ju inte sanningen enligt mig. Men eh... Att att det är lite segregerat de är väl för att på den tiden tror jag att det var ganska billigt o få lägenhet där i Dalen jämför med de som hade sina villor i Gamla Enskede som har, liksom ärvt dem från sina... Rötter. Vi har inte haft våra rötter hära så att vi har liksom fått börja om eh... Aa från ruta ett så de har kommit till Dalen och de har varit där... Aa. Det tror jag... Det är väl den största anledningen (Adam).

Resonemanget kring det sociala arvet framkommer hos alla respondenter från Gamla Enskede där de talar om hur de själva erhållit sina bostäder eller hur de tror att deras grannar i området bor.

Eftersom det ligger så nära stan så tror jag att det har blivit väldigt väldigt populärt och så har det och så bor det eem men man kan säga att om jag skulle ha... Säga fördomsfullt vilka som flyttar hit, så är det dem som har em... I 30 årsåldern som har haft en bostadsrätt på Kungsholmen eller på Södermalm, framför allt på Södermalm, som exempelvis vill köpa hus, som köper hus här. Men samtidigt är de så dyra här, så det gör ju att man måste ha en viss inkomst för att kunna köpa. Jag... Vi har ju köpt det av min pappa, annars skulle vi aldrig kunna köpt något hus här. Ehm så det är ändå folk med ganska mycket pengar som kan få lån av den, för om man tänker så här att husen här kostar mellan vad ska jag säga mellan 7 och 17 miljoner, det är jättemycket pengar för ganska små hus som är väldigt gamla, men det blir en viss kliente (Nina).

[...] Medans de gamla villorna i Gamla Enskede snarare är folk som har ärvt, eller köpt för en ganska dyr peng vilket kanske inte är möjligt för många andra grupper i samhället (Noah).

Maria från Gamla Enskede gör en koppling mellan etnicitet och inkomst likt Adam från Dalen.

Amen den är... Den är väldigt tvådelat faktiskt. Därför att det man ser när man är precis vid tunnelbanestationen det är ju lägenhetshusen som tidigare var hyresrätter. Men sen så finns det ett annat område utav det som också är Enskededalen, som också är väldigt likt det här. Så det som är annorlunda eller det som skiljer sig från både det här och villorna i Gamla Enskede Dalen det är ju att det är lägenheter för det första i stora komplex, eh och att populationen är annorlunda alltså det är fler som är ensamstående, det är fler med annan bakgrund, tror hela den socioekonomiska gruppen är annorlunda i stort, sen finns det ju vanliga såna som jag också där och familjer såklart. Men eh, den största skillnaden är nog att de som bor där oftare har en utländsk härkomst och jag tror att det generellt är en sämre ekonomisk situation (Maria).

Efter de intervjuer som gjorts framkommer det att segregationen finns och upplevs, men att det är svårt att peka ut en specifik faktor som orsak. Det framkommer att etnicitet och socioekonomiska skillnader påverkar varandra och att det finns andra faktorer som identifieras, exempelvis kriminalitet, bidragsberoende av olika slag, låg utbildning och att vara ensamstående som kan ha en påverkan på den lägre socioekonomiska standarden i Dalen.

4.2 Gemenskap & igenkänning

Begreppen gemenskap och igenkänning framkom ofta, men från olika håll. Dalen respondenterna talade om en fin *gemenskap* i området.

Aa asså hur jag upplever att det är, jag upplevde det som... Asså andra har en annan bild av Dalen än vad vi som bor där har, kan jag uppleva. Liksom jag har ett par svenska polare som jag gick i skolan med i Vasastan, och de var såhär ”vi vågar inte ens åka dit, vi kommer bli rånade” men det är verkligen, så var det inte när vi växte upp utan det var... Vi var liksom kärleksfulla och var med alla, massa olika bakgrunder och kulturer men det spelade ingen roll liksom. Man gick hem till han, och man gick hem till han och lärde känna hans syster och hans bror och liksom man fick ett stort kontaktnät. Eh hur det ser ut

så.. Det är ganska fina lägenheter och så, själva miljön är fin, vi har parker, vi har fotbollsplaner eh... Aa. [...] Man har ju släppt det lite men under min uppväxt betydde det jättemycket, man hade liksom en trygghet för alla vi som bor där och alla våra föräldrar har ju jobbat mycket, till exempel jag kommer från en ensamstående mamma så, ibland asså man kunde, aa det var som en trygghet att kunna gå hem till en granne, bara på min gård har jag tio vänner jag nästan bara kan öppna dörren till och gå in och det blir som en aa, en liten extra familj kanske. Så aa för mig var det superbra, det var som en trygghet (Adam).

Tanken av grannskapsidealet bygger på en kollektivitet och en inkludering som inte bygger på annan egenskap eller villkor än att alla befinner sig och lever i samma område (Olsson 1991:55). Den privata sfären är kortare i de områden där materiell standard är bättre i form av exempelvis egen tvättmaskin hemma, till skillnad från bostadsområden som har en gemensam tvättstuga (Ibid:72-73). Denna typ av grannskap finns i Dalen utifrån intervjuerna, även Nina redogör för att detta grannskapsideal, gemenskap och respekt för de som bor i området som de i Gamla Enskede inte riktigt har. Under samtal om tryggheten i Dalen centrum säger hon detta:

Det är blåsigt och det blir väldigt tomt på kvällarna och det finns ingenting som händer på kvällen efter korvkiosken har stängt så är det verkligen stängt och då blir det ganska ödsligt och är man lite gammal och skruttig, då vågar man nog inte gå där så gärna eh, så tänker jag. Men jag tänker nog att det finns nog också en samhörighet. För en av barnens klasskompisars mamma hon är ganska liten och smal eh... Jag kommer inte ihåg vad hon hade för ursprung, men hon är ju född i Sverige, men vart hennes föräldrar kommer ifrån kommer jag inte ihåg, men det gör ju ändå att... [...] Och så var det så att hon såg några killar, hon bor ju också i Dalen, så såg hon stora killar som var taskiga mot en liten kille utanför Ica och hon liksom, hon kan ju gå på dem, jag skulle inte kunna göra det på samma sätt men bara för att hon själv har liksom... Bor där, känner många och har det ursprung hon har så kunde hon verkligen säga till dem och säga du, jag känner din morsa och bara skällde på de och direkt så bar han hem hennes kassar istället. Alltså det finns också samhörighet, jag tänker det finns också en social samhörighet som jag tror inte finns på samma sätt här. Så det finns nog... Jag menar jag skulle nog säga att Dalen är för komplext för att säga att det är bättre eller annat sätt. Det finns mycket samhörighet, men också den skiten som finns... Eller vad man nu ska säga. Det är det som alla tror att det är, att man tror att... Om vi säger att om det här är Dalen och det där är allt som är

negativt (hon visar en liten del med händerna) men så tror folk utanför att nästan allt är likadant. Så skulle jag tro. Ehm jag gillar ju förenklat, det är ju så (Nina).

Det lilla grannskapet som Dalen består av, där människor känner varann, finner barn en trygghet i att den privata sfären är ganska stor där de har nära kontakter hos grannar. Det lilla grannskapet gör en skillnad för området där invånarna har en respekt för varandra, där i detta fall en vuxen kan ge tillsägelser till ungdomar som betar sig illa och detta respekteras då området går efter en viss norm (Ibid:74). Trots att inslag av ungdomar som dominerar centrum egentligen är något som skadar den tredje sfären, den lokala offentligheten, verkar det lilla grannskapet fungera som motverkande för de som bor i Dalen, men inte för de som bor i Gamla Enskede som kan finna detta som obehagligt (Ibid:76). Simon har varit aktiv i föreningslivet i Dalen och är välkänd i området.

Ja jag känner mig jättetrygg i området. Och jag tror de flesta som bor i området känner sig trygga, jag tror inte det är problem så eh jag är ju som sagt uppväxt där och jag känner alla som bor där, vuxna som barn, så för mig är det jättetrygt, för min mamma är det inga problem alls sådära och jag pratar mycket med andra vuxna. Jag har varit väldigt aktiv i området med vuxna och sådära i våran förening så händer det nånting så har många vuxna kontaktat mig och pratat med mig så det jag känner är att de flesta är trygga i området, både vuxna och barn eh... Alla typer. [...] Aa det finns en tillit till mig men de finns vissa för alla har kontakt med varandra på så sätt, alla känner varandra speciellt inom gårdarna man bor i så det är enkelt att komma i kontakt med folk om man behöver hjälp med någonting så på så sätt känner jag inga problem med tryggheten i området och vi har ju våra grupper, de finns några Dalengrupper där folk brukar skriva så fort det är nånting och där är det många aktiva medlemmar också och där brukar de också vara diskussioner, jag har sett folk lägga upp artiklar där ”aa det är jätteotrygt i Dalen” och alla säger emot det här att ”hur kan de skriva så här” och ”vilka har de intervjuat hur kan de säga såna här grejer” så jag känner inte att folket i området är otrygga men det är utanför som folk känner att det är otrygt. Problemet som uppstår, det sker ju kriminella emellan, det är ju inte så att folk utifrån har drabbats så på så sätt tror jag ändå folk känner trygghet i området (Simon).

Målet med Howards teori om trädgårdsstaden var att skapa gemenskap i staden där konflikter inte skulle få utrymme (Urban 2018:42). Denna gemenskap och sammanhållning för området finns i Dalen, men inte i stadsdelen och mellan bostadsområdena, trots det korta geografiska

avståndet. Den gemenskap som trädgårdsstaden förespråkar hittas inte i Gamla Enskede. Respondenterna talar om ett lugnt område som är tryggt, men de känner inte sina grannar på samma sätt som Dalenrespondenterna gör.

Aa men det är generellt sätt lugna villagator här precis där jag bor ehm... Jag skulle inte säga att det är jättestor sammanhållning direkt man ungefär vet vem ens grannar är och de flesta är... De flesta är trevliga, eller vanliga, trevliga vet jag inte men vanliga personer liksom. Ehm det är ganska lugnt, det är inte så mycket som händer på kvällen mer än att någon har någon fest någon gång ibland liksom. Eh... så. Har en granne som är argsint men bortsett från det så de... (Nina).

I intervjuerna med respondenterna från Gamla Enskede talade alla respondenter om att känna igen sin omgivning och att människor vill bo med människor lika de själva. Detta var ett sätt att beskriva segregationen på förutom de orsaker som beskrivits i tidigare tema *homogena samhällen & klasskillnader*.

[...] Så får man inte bortse från de här mänskliga faktorerna liksom just med igenkänning... Jag menar om jag skulle flytta till Afghanistan eller Eritrea eller vart som helst det ju klart att jag skulle söka mig till en population som är lik min egen och ett språk som är lik mitt eget, det är självklart liksom. Det betyder inte att viljan inte finns att vara en del av det som man är i. Ganska tydliga mänskliga rättigheter, men hur hittar man dem här vägarna, ingen aning. [...] Jag tror jättemycket på igenkänning det är ju människor här som är som jag och mina barn och det skapar en trygghet för att jag vet hur dem är, inte vilka de är alltid, men jag vet hur de är och hur de fungerar och hur deras strukturer och koder ser ut. [...] Och då har vi med oss koderna i hur vi pratar med varandra i och med det är våra barn uppfostrade på samma sätt, vilket gör för mig att prata med en tonåring som kommer med samma bakgrund som mina egna tonåringar. Det blir ju inte något motstånd för de förstår vad jag representerar hur jag pratar för det är ju det som de är vana vid. Och det är väl det som är... Det är väl därför folk blir lite rädda för de här grupperna som då hänger i Dalen, de killarna kommer är det ju oftast från någonting annat och därför har man... Man har ingen väg in, man har ingen signal, man förstår liksom inte varandra och hur får man dem och mötas (Maria).

[...] Jag tror att vi alla är ju flockdjur, flockmänniskor liksom, och vi trivs ju och vill eh... Bo och dela våra samhällen med likasinnade människor eh på både gott och ont och på

både högt och lågt så det för folk samman oavsett vilken bakgrund man har, kulturellt, nationellt, vilken ålder eller vilket intresse man har gör att det blir uppdelat (Noah).

Detta kan i sin tur kopplas till vissa argument om frivillig etnisk segregation som framkommer i tidigare forskning där människor flyttar till utsatta områden för att de känner igen sig med de människor som bor där. Därför centreras människor med samma etniska bakgrund, eller människor med utländsk bakgrund i samma områden som kan vara socialt utsatta, exempelvis miljonprogrammen (Ibid:70-71).

4.3 Trygghet v.s otrygghet

Trygghet är en faktor som i forskning och teorier kring boendesegregation är omtalat. Det finns olika teorier kring hur bland annat bostadsområden ska byggas för ökad trygghet och minskad kriminalitet där grannskapidealet är kritiserat (Urban 2018:49).

Alla respondenter redogör för att de känner sig trygga i både Dalen och Gamla Enskede. Båda områdena beskrivs i termer av lugna och familjära. På fråga hur respondenterna känner sig i det bostadsområdet som de inte bor i kan vissa faktorer av otrygghet framkomma från båda områdena, trots att de alla uppger att de inte känner sig otrygga. Respondenterna från Dalen menar att Gamla Enskede är ett tryggt område, då det inte sker så mycket brott. Peter gör en skillnad på tryggheten ur ett brottsperspektiv och socialt perspektiv.

Det... *skratt* det finns inte ens en tanke om det verkligen inte... Om jag ska vara helt ärligt vad ska hända där? Om vi ska jämföra. Trygg, det handlar mer om säkerhet och sånt men om vi vänder på det och frågar om jag är bekväm? Nej, jag är inte bekväm (Peter).

Peter fortsätter sedan resonemanget med att förklara hur han och hans vänner känt sig utsatta i innerstaden och i Hammarby sjöstad, bland annat av polis och invånare. Han exemplifierar hur hans syn på segregation visar sig tydligt på Ica i Dalen centrum.

Aa där (Ica) är det segregation, måste jag säga. För våran ica, är privatägd. Och... Där är det mycket, jag har känt faktiskt, personligen alltså, många gånger. I min krets, om du nämner Ica för dem så är det tydligt, det är tydligt om du läser om Dalen också så finns det ett ärende här och där. Där... de diskriminerade också en tjej då, mörkhyad tjej då som jobbade där och.. Hon fick stämna dem och så vidare. Så där är det tydligt, jag har

upplevt det att om vi ska gå in på smådetaljer så är Ica... Alla som jobbar där är eh... Svenskar, vita folk då, så att säga och om jag går in och ska handla där så är det någon som går bakom mig. Det har alltid varit så, alltid. Eller de håller koll, fastän jag aldrig har gjort någonting dära så, aa. Kanske min krets någon här och där men jag behöver inte bära ansvar för dem heller, blir bilden så, men du kan se att de är någon som går runt. Tydligt, öppet (Peter).

Peter antyder till en diskriminering och rasism från Gamla Enskede sidan. Detta är även något som Simon talar om när vi frågar honom om hur han upplever tryggheten i Gamla Enskede, dock ingenting han själv har varit utsatt för.

Aa asså ja, jag känner mig faktiskt trygg där idag det har inte varit problem så men när vi var yngre, eller aa, ja jag har hört från andra som är äldre än mig att förr var det mycket rasister och grupperingar på den sidan, så då var det så att folk var rädda på den sidan. Till exempel när min kusin gick i skolan där så har jag hört att de blev jagade hem därifrån, mycket sådära men nu på senare tid har de varit att man känner sig trygg det är inte sådär på så sätt (Simon).

Detta är inte okänt för respondenterna från Gamla Enskede, i deras uttalande kring tryggheten i Gamla Enskede kan det i svaren antydast att det kan vara berättigat för Dalenborna att vara obekväma i Gamla Enskede, även om de inte talar om rasism rakt ut.

Det tror jag nog men de känner sig nog inte så här bekväma, asså det här är så oerhört vitt medelklassområde, och jag menar det kommer många med afrikanskt ursprung i Dalen och jag är inte säker på att om jag skulle ha afrikanskt ursprung, eller bara räcker med att jag är mörkhyad så är inte jag säker på att jag skulle känna mig superbekväma här, för att jag skulle vara rädd, eller kanske utgå från att folk har en åsikt om mig som inte stämmer, eh.. Så skulle jag nog kunna tro. Eller att liksom folk ska kunna tro att jag tillhör nån sorts problem bara för att jag promenerar här, asså det skulle jag möjligtvis kunna känna, att jag inte skulle kunna vara bekväm, om jag var Dalenbo och på nåt vis, eh... Just för att det är så stor skillnad, det skulle vara mycket bättre om det var fler som köpte villor här som hade blandat ursprung, då skulle det... Och så fler vanliga medelklass som flyttade in i Dalen, asså då skulle vi få en balans men så länge det bara blir liksom vit övre, övre medelklass här, asså de är ingen överklass men asså det är ändå en övre medelklass ändå, så länge det bara är det så, nästan såhär jättehomonogent så då tror jag det är svårt att vara

helt bekväm i området. Ehm... Men förhoppningsvis så ändras det här över tid tänker jag... (Nina).

I detta uttalande reflekterar Nina över hur hon själv hade upplevt Gamla Enskede om hon var svart från Dalen. Hon menar att det kan finnas en fördom om Dalenborna som gör att de kan känna obehag av att vistas i området, i kombination med hur homogent området är. Att tillskriva en socialt utsatt grupp, en så kallad outsidergrupp fördomar och förminskande egenskaper är ett sätt för den etablerade gruppen att behålla sin makt och status i området. Gamla Enskede är ett område som funnits längre än vad Dalen har och respondenterna vittnar om generationsbyten där många som bor där idag ärvt sina bostäder. Detta talar för liknande situation som i Winston Parvas, förutom att det är fler skillnader mellan invånarna i områdena som exempelvis klass och etnicitet. Maria talar också om trygghet utifrån ett brottsperspektiv och beskriver otryggheten för Dalenborna på följande sätt.

Bra fråga, jag tror att de känner sig trygga i brottsynpunkt, men kanske otrygga socialt. Eh... Därför att de vet ju förmodligen lika bra som jag. Det händer inte så mycket här nere. Eh... Men det sociala, för de har ju inte, ja men precis samma sak... Det här är inte ett område med population som inte är likt det område som de är vana vid och därför så blir det ju en osäkerhet liksom. Men jag tror att min föreställning är i alla fall att de har egentligen lika mycket, de låter så jävla generaliserande, att de har lika svårt att närma sig oss, som vi dem av precis samma anledningar egentligen, man är liksom lite rädd tror jag (Maria).

En annan faktor som också framgick under nästan alla intervjuer när det gäller tryggheten i Dalen var kriminalitet. Det framkom som ett problem för alla respondenter, både i Dalen och Gamla Enskede. Respondenterna i Gamla Enskede beskriver att otryggheten framförallt gäller de tonåringar som hänger i Dalen centrum, inte nödvändigtvis för de själva utan att det kan uppfattas obehagligt för andra, framförallt äldre. Maria menar att mängden ungdomar gör skillnad för obehaget.

Jag är liksom... Jag kan tycka att det är lite obehagligt om det står tio killar där uppe. Men det kan jag ju tycka även om de står här, för det är ju en mängd fråga. Är det många tillsammans, jag menar två killar som står i Dalen och röker och snackar... Det är ju ingenting, samma sak som här. Men är det 15 – 20 kids samlade det blir en otrygghet. Men annars i Dalen... Jag har inga problem liksom att vara där. Det är inte så att jag

undviker det på något sätt eller låter mina barn inte vara där, det är klart de ska vara där det är människor som vi liksom. Jag tror att det finns precis lika mycket bra och dåliga människor där som här. Det handlar inte om vart folk kommer ifrån liksom (Maria).

Nina och Noah nämnde kriminaliteten i Dalen. De uppgav att kriminaliteten i området inte var omfattande och att det bestod av en liten del människor.

Men stämpeln har blivit så fast, plus att jag vet att det finns inte något stort antal men det är ett litet antal väldigt kriminella personer som bor i Dalen och det tror jag förstör för jättemånga som bor i Dalen. Jag har en kompis som är polis här i söderort och hon säger så här att ett antal ganska unga personer, amen som är lost case, men de får ju med mycket också i sig ehm som gör att... Det är klart att även om de inte är så många så är det ju ringar som så att... Så att det påverkar ju många. Många som kanske dras med, vad vet jag. Jag kan för lite (Nina).

Det finns en viss syn på de kriminella i Dalen där polisen beskriver dem som ”lost case”. Hon talar även om påverkan på de människor som bor i Dalen men nämner inte hur detta påverkar de som bor i Gamla Enskede. Noah menar att kriminaliteten, som han själv inte upplever som ett stort problem, kan skrämman upp boende på andra sidan järnvägen.

För Enskededalen (Dalen) är idag lite svartmålat, framförallt på grund av historien med gängkriminalitet och droger och... Eh det har varit mycket rån mot pressbyrå genom åren och.. Amen problem med olika typer av våldsbrott också eh... Som jag tror kan skrämman upp en del boende i Gamla Enskede eh som egentligen inte är ett stort problem (Noah).

Noah beskriver Dalen som svartmålat vilket bekräftas av respondenterna från Dalen. Även Nina från Gamla Enskede bekräftar att inte bara området Dalen är svartmålat, utan även människorna i området kan vara det.

Däremot har det varit personrån en hel del, ungdomar som rånar andra ungdomar längs gröna linjen. Det har ju varit mer längs 19 än 18, men det vet man ju inte heller om de kommer härifrån eller om de kommer någon annanstans. Det vet man ju liksom inte. [...] Men säkert om någon här från Gamla Enskede skulle föreställa sig var de kom ifrån och

det skulle vara nära då är det så här, ja men då kommer de säkert ifrån Dalen eller ifrån Rågsved eller något sånt där, det tror jag folk skulle tänka automatiskt här (Nina).

Att boende i Gamla Enskede kan hävda en sådan sak och påtala att en annan grupp är underordnade är på grund av förutfattade meningar kring dessa områden. Det framkommer i hur respondenten ovan beskriver det. Detta beror inte nödvändigtvis på outsiders egenskaper, Elias beskriver det som att medlemskapet i outsidergruppen gör att den enskilde tillskrivs de egenskaper som alla outsiders bedöms besitta av de etablerade (Elias & Scotson 2010:17). I detta fall är det ungdomar som rånar människor längs linje 19 och 18 och eftersom ungdomar från Dalen är kriminella så är det inte orimligt att de kriminella ungdomarna kommer från de områdena där kriminella befinner sig, det vill säga Dalen eller Rågsved i detta fall. Stigmatisering följer ur maktbalans mellan två grupper, bland annat svenskar och invandrare, med denna maktbalans menar Elias beror på maktförhållandena i grunden och inte nödvändigtvis på att exempelvis ungdomarna i Dalen är kriminella (ibid).

Elias menar även på att det finns återkommande teman av stigmatisering av outsiders där det finns bilder av dem som laglösa och oberäkneliga. Dessa är bilder som funnits av bland annat ungdomar från förorten och fattiga människor idag. Utifrån de uppgifter som framkommer om Dalen, att det är ett område som är utsatt av både socioekonomisk och etnisk segregation gör det detta argument kring föreställningarna av Dalenborna, outsiders, rimlig (Ibid:19).

4.4 Förenande faktorer

På frågan om vad som förenade Dalen och Gamla Enskede redogör alla respondenter och var enade om att det inte finns så mycket som förenar de båda områdena.

Jag tror inte de här Enskede vill. Idag. [...] Aa det har varit några försök, man har gjort loppis här och där, loppis inne i Dalen, loppis i Enskede och jag tror att tanken har varit att man ska förena dem och så vidare (Peter).

Utifrån den modifierade grannskapidén skulle Olsson beskriva att det inte finns mycket som förenar Gamla Enskede med Dalen och att det är den sociala relationen mellan områdena som brister (Olsson 1991:55). Utifrån respondenternas egna beskrivningar menar exempelvis Peter att invånarna i Gamla Enskede inte vill och att det hade sett annorlunda ut om det hade varit

en annan tid. Vidare fortsätter Simon att trycka på att det inte finns något som förenar dessa områden.

Nä asså det finns inget som för oss samman asså. Det finns inga platser där vi möter, asså folket från den sidan och så. Grejen skulle vara asså skolor och så borde vara det va asså, en skola som ligger tio minuter från mitt hem asså normalt ska ju det vara att det är ganska jämt att man träffar på varann vi bor 5-10 minuter från varann men bara där är det uppdelat man ser ju Enskedeskolan är... När jag var yngre iallafall så var det då, jag kommer ihåg för jag hade en kusin som gick där faktiskt och de sa att det var typ tre stycken svarta i hela skolan så på så sätt... (Simon).

Simon menar att det inte finns några mötesplatser där människor från båda områdena ska ha möjligheten att träffas eller umgås. Olsson menar att grannarna i Gamla Enskede och Dalen inte är beroende av varandra på samma sätt som de en gång i tiden var när det inte var uppdelat på samma sätt som det idag är (Ibid). Grunden i grannskapsidealet som Olsson beskriver det handlar om tillhörighet och kollektivitet. I detta fall saknas den typen av kollektivitet och tillhörighet mellan Gamla Enskede och Dalen, Olsson skulle förklara detta som olika ideér människor har kring vad grannskap är (Ibid). Simon lyfter skolan som en viktig faktor och menar att det borde vara en mötesplats som förenar både Gamla Enskede och Dalen. Vidare lyfter Adam precis som Peter och Simon tidigare nämnt att det inte finns så mycket som förenar.

Det finns inte så mycket skulle jag säga. Enligt min erfarenhet var asså... Skolor i närheten kanske? Vissa av mina vänner har gått i skolor som ligger närmare, eller ligger i Gamla Enskede som exempel Enskedeskolan och... Det var någon annan.. Vad heter den... Aa iallafall, så då interagera vi som kom från Dalen och de här som kom från Gamla Enskede. Så på så sätt så fick man vänner därifrån och liknande, och så fotbollslag och så, all typ av sport förenar för då spelar det ingen roll vart man kommer ifrån, det finns ett lag och man åker dit och hälsar, aa vart kommer du ifrån och jag bor där och aa. Så det förenar eh aa.. Det är väl typ det jag kan komma på. Inte så mycket annat liksom... Men isåfall är ju Sandsborgsbadet, och liknande, kanske 24/7 gymmet som vi har nu aa men såna här nödvändiga grejer som... Förenar (Adam).

Adam menar att de enda som integrerar med varandra är de som gick i Enskedeskolan eller de som spelade fotboll i samma lag. Detta var även något som respondenterna från Gamla

Enskede instämde med, att skola och sport i synnerhet var något som förenade dessa områden. Nina uttryckte att väntrummet hos doktorn på vårdcentralen var en av få platser där de integrerade mellan områdena.

Det är inte så himla mycket tyvärr. Ja, man sitter i väntrummet hos doktorn möjligtvis. Det är bara de här forme... Vad ska man säga, ja men de här... Inga riktiga mötespunkter (Nina).

Nina menar att de allmänna platserna är de enda mötesplatserna som finns. Maria instämmer till viss del, hon menar även att det som för det mesta håller områdena samman är de aktiva idrottsföreningarna och önskar att alla barn från båda områdena gick i en skola.

Nästan ingenting höll jag på att säga. Det som förenar mest tror jag är eh idrottsföreningen faktiskt. För det är ju den enda som finns inom nära håll så att det är ju... Där möts alla. Eh annars så tror jag inte att det finns så himla mycket, som förenar liksom människor på båda sidorna av eller båda grupperna då om man ska vara väldigt generell. Många... Vissa barn går ju i skolan här, men inte alla och det är ju en sån punkt som såklart brukar över. Det är lite synd att det finns en skola på varje sida så att man inte tvingas ihop, tycker jag. Annars så vet jag ingenting faktiskt. (Maria)

Slutligen har vi Noah som skiljer sig från de andra fem respondenterna eftersom att han menar att historia förenar.

Absolut, eh... Historia. Det är två gamla områden generellt och eh, och för mig väldigt härliga områden eh som är väldigt, jag upplever väldigt trygga båda två eh efter att ha bott i båda områdena eh... Och jag tror att många trivs i båda områdena, vilken sida man än bor på så att säga. Ehh... Så att, det finns ingenting otalt mellan de olika sidorna, det finns ingenting uttalat att det skulle vara ett problem utan jag tror att det är mycket som förenar (Noah).

Noah menar att områdena har mycket som förenar de om en tittar på den historien som finns om området i sig. Han menar att det finns mycket som för dessa områden samman. Han fortsätter och exemplifierar.

Aa men det är kanske framförallt Sandsborg centrum (Dalen centrum), som är, för många är det den närmsta knutpunkten vad gäller eh.. Amen transportmedel, med tunnelbanan,

Ica butiken, mycket service handel som finns, i med frisör och blomaffär och en grill så Sandsborg centrum med deras utbud är väl det som förenar människor att ses på samma plats eh naturligt, det är väl det i såna fall jag kan tänka på (Noah).

Vi märkte att det ibland kunna vara svårt att nämna något som förenade Gamla Enskede och Dalen. Nina lyfte upp kursverksamhet och ABF som något som skulle kunna förena områdena.

Inte så här att man har, nu har inte folk inte tid för föreningslivet, men som man kanske hade förr, men eh och det finns ingen sån här men typ ABF eller något sånt, det finns ju inte här ute. Där skulle man kunna tänkt sen när att om det fanns kursverksamhet att man kan tänka att man skulle mötas på en kurs och då skulle man faktiskt kunna prata med varandra. Ehm så då är det ju skolan som ioförsig är väldigt viktigt. Men annars väldigt lite tyvärr (Nina).

Nina menar att det borde finnas någon mötesplats där de kan erbjuda boende i Gamla Enskede och Dalen kurser eller liknande, ett sätt att lära känna andra och att det då blir en kontinuerlig aktivitet. Något som gör att exempelvis de unga vuxna eller föräldrarna i området känner att de får någonting av. Vidare fortsätter Simon och förklarar vad han tror behövs för att förena områdena.

Asså det är såhär aktiviteter och såhär fotbollslag... Eller asså det finns ett fotbollslag, vi har ju Enskede dära men jag vet inte faktiskt asså... Aktiviteter, föreningar om det fanns aktiva föreningar för asså i våra områden behövs det nog inte men asså för de yngre om det fanns föreningar, ungdomsgårdarna skulle kunna gå ihop och göra aktiviteter tillsammans men sånt där har vi inte. När vi var yngre så hade vi ju, när vi gick till vår ungdomsgård så körde vi fotbollsturneringar mot andra ungdomsgårdar typ Årsta, Östberga, Farsta, Rågsved. Men Enskede i såna här aktiviteter så skulle de kunna vara inblandade, men de var inte det så det är såna där grejer ungdomsgården emellan skulle kunna få bra kontakt där för att förena folket men... (Simon).

Asså jag tror mycket på så här sport och sånt, att det är... För där är det så här att alla är välkomna och det är det jag älskar med sport att alla får vara med, så sport tror jag är en stor förenande grej. Sen eh... Skolor som jag nämnde innan, men... Eh kanske mer så här någon ungdomsgård? Eller kanske något lag som... Vi skapade ju ett lag hära (pekar på tröja med lagemblem) nånting sånt. Vi hann aldrig komma så långt att vi skulle eh skapa

barnlag och sånt men det kan man också göra, det kan vara en sån förenande grej om man skapar ett barnlag så kommer de från Gamla Enskede och så kommer de från Dalen vara med och så lär man känna varann sen tidig ålder för det är viktigt att man... Aa men då förstår man sig på varandra eh... Vad mer kan det vara som förenar... Eh... Aa jag vet inte, sport tror jag mycket på (Adam).

Simon menar att det brister i engagemanget och därför är det inte förenat. Både Adam och Simon lyfter sport och fokuserar mycket på fotboll och menar att det är en viktig faktor som kan vara en av många lösningar för att förena områdena med varandra.

Mycket bra fråga, jag har ingen aning. Det går inte att ta bort en skola, för jag tror att skolan är en mötespunkt och det tror jag gäller överallt. Man måste se till att... För får man barn att mötas då tvingas föräldrarna också att mötas och det finns inget sånt naturligt här...och vad kan man göra åt det? Ingen aning. Ingen aning. Ett mer levande centrum kan ju vara ett sånt där eh ställe. Eh, Dalens centrum är ju ett av det tråkigaste centrumet som finns och där hänger ju tyvärr de här killarna som är 14, 15, 16, 17... Med huvtröjor och Adidasbrallor som vi på den här sidan inte är så bekanta med och därför tycker man att det är lite otäckt och så sprös det på lite fördomar och så går man inte till centrum alls. Skulle man få en mötesplats där så vore det ju bra. Egentligen så finns det ju, det finns en simhall, finns ett bibliotek. Men jag tror ändå inte att det blir en naturlig mötesplats liksom (Maria).

Maria lyfter skolan mer än fotbollen som Adam och Simon gör. Maria menar att den naturliga mötesplatsen är skolan eftersom hon tror på att föräldrar kan mötas på en plats där barnen redan möts. Hon lyfter att satsningar bör göras på centrumet för att det ska vara trevligare att gå dit. Det Noah såg som förenande var loppis, han menar att loppis hade kunnat vara inkluderande då han deltagit på dem i båda områdena. Detta är något som Peter också lyfte upp som något som fanns under hans uppväxt. Noah tror dock att det som hade kunnat göras för att inkludera båda sidor och som hade fått boende i Gamla Enskede och Dalen att mötas och röra sig mellan områdena hade varit om det hade anordnats en gemensam loppis under samma dag.

Eh.. Man har ju till exempel loppis, har man ju på olika tillfällen på året, jag har varit på båda, både på Gamla Enskedes och Enskededalens som är väldigt uppskattat, jag vet att många människor rör sig mellan områdena vid just de tillfällena, skulle man till och med ha det samma dag så skulle det öppna upp hela området liksom eh och att det var en stor

loppis, både Enskededalen på alla gårdar som även fortsatte under Nynäsvägen in i Gamla Enskede eh för där ligger dem på separata datum. Skulle man slå samman en sån grej skulle man öppna upp ögonen för väldigt många (Noah).

5. Analys

Analys av empiri kommer göras med stöd av de teorier som presenterats tidigare i studien. Utifrån studiens empiri framkommer det från respondenterna att de upplever att det är segregerat i stadsdelen Gamla Enskede mellan bostadsområdena Dalen och Gamla Enskede. Den mest framstående orsaken till segregationen mellan områdena enligt respondenterna är klasskillnaderna på invånarna, dock framkommer det flera orsaker eller faktorer som kan påverka segregationen.

Det är en skillnad på invånarna i respektive område på flera olika plan. Respondenterna redogör själva för skillnaden på etnicitet, klass, familjesammansättningar och skillnaden på områdenas historia bland annat. I forskning av boendesegregation framkommer det att problematiken är intersektionell eller flerdimensionell som Stigendal kallar det där han redogör för sina sju dimensioner för att förstå bostadssegregation i Malmö. Det är svårt att förklara att segregation endast beror på bara ålder eller bara klass (Stigendal 1999:58-61). Respondenterna fokuserar mestadels på den klasskillnad som finns mellan områdena, kanske för att denna är mest framträdande för dem på grund av prisskillnaderna på bostäderna i respektive område. Dock redogör respondenterna för flera orsaker i samma argument. De talar om områdenas historia, om problematiken med flytspackel, om hyreshusen, om Dalen centrums tråkiga utseende, om de etniska skillnaderna och kriminaliteten i Dalen. De talar även om gemenskap, fina områden, trivsel, loppisar samt en utomstående syn på framförallt Dalen som de själva inte ser.

På grund av argumenten ovan och utifrån vad som framkommit i intervjuerna med boende i båda områdena går det att konstatera att segregationen upplevs. Det framkommer framförallt socioekonomiskt och etniskt. Det är orsakerna och dess konsekvenser som går isär något, men utifrån de redogörelser som framkommit är det inte rimligt att konstatera att det endast finns en orsak. Därför kommer detta resultat som redogjorts för i tidigare avsnitt att analyseras med de olika teorier som presenterats för att förstå segregationen och besvara studiens syfte.

Det framkom ett resonemang om hyresrätternas påverkan på boendesegregationen av respondenterna där det fanns en koppling mellan billigare hyror och tillgängliga bostäder och vilken typ av "klientel" som bosätter sig i Dalen. Respondenterna menar att det är en viss grupp av människor som möjligtvis inte har råd med en bostad på annan plats som bosätter sig där. Det finns på båda sidor föreställningar om varandra, exempelvis att boende i Gamla Enskede är en typisk svensson familj som curlar sina barn, medan Dalenborna, iallafall när det var hyresrätter, beskrivs som socioekonomiskt utsatta, kanske går på bidrag eller är ensamstående familjer. Som Elias och Scotson menar behövs det inte vara stora skillnader på olika grupper i samhället för att maktkampen ska upprätthållas och fördomar om en viss grupp ska leva kvar, detta är ett sätt att behålla den skillnaden som tidigare funnits (Elias & Scotson 2010:34-35).

Studien har inga egna mätningar över hur stora skillnaderna är i etnicitet, ekonomi och utbildning, men utifrån de redogörelser från de boende och den statistik som har presenterats tidigare i studien kan vi se olika så kallade segregationspoler som Stigendal kallar dem. Dessa segregationspoler används för att se segregationen utifrån olika faktorer som kan ställas mot varandra och utefter det dra slutsatser från dem. Genom att utgå från den statistik över de olika skillnader i etnicitet, inkomst samt utbildning som redogörs i Hellbergs artikel i Expressen (2018) så kan vi se att segregationen visar sig i flera olika faktorer. Det finns segregationspoler där Gamla Enskede ligger högre i procent vilket är utbildning och inkomst, där Dalen å andra sidan ligger högre procent i antalet invånare med utländsk bakgrund.

Idag består Dalen mestadels av bostadsrätter. Dalen beskrivs som ett område med invånare av blandad etnicitet av de som bor där. Simon redogör för en segregation i Dalen där de mest resurssvaga inte kan köpa sina bostäder när gårdarna röstar igenom byten från hyresrätter till bostadsrätter. Han menar också att de gårdarna som består av hyresrätter nu är överrepresenterade av invandrare. Det blir därmed svårt att endast se segregationen utifrån ett perspektiv av klass och socioekonomiska förutsättningar. För att jämföra detta med Stigendals sätt att mäta segregation blir detta en ny segregationspol förutom de polerna som jämför områdena själva, där vi antingen har de resursstarka Dalenborna mot de resurssvaga eller de svenska Dalenborna mot de Dalenborna som klassas som invandrare. Denna segregation är också intressant då det geografiska avståndet blivit mycket mindre och det sociala avståndet verkar ha blivit längre än tidigare i det egna bostadsområdet.

Respondenterna talar även om att känna igen sin omgivning och antyder till någon typ av etnisk segregation som inte nödvändigtvis behöver vara påtvingad, utan att det kan finnas människor i Dalen som har möjlighet att flytta därifrån. Detta är intressant utifrån att det finns iallafall två sätt att se på detta påstående. Det första perspektivet är det som presenterats i forskning, att den etniska segregationen inte nödvändigtvis är frivillig. Detta argument finns även i diskussioner om etnisk segregation där den i vissa fall beskrivs som självvald, detta är dock redogjort för att det kan stämma i fall av homogena samhällen där resursstarka människor stänger ute andra, men inte bland invandrare som bor i utsatta områden när faktorer som socioekonomiska skillnader och diskriminering på bostadsmarknaden är betydande (Molina 1997:222-223, 235-236; Ahmed & Hammarstedt 2008:368-369; Urban 2018:103-104). Rent teoretiskt, till exempel ideén om trädgårdsstaden och andra grannskapsteorier, handlar om hur en stad ska byggas för att göra den socialt hållbar. Trots detta faller de sociala faktorer som etnicitet, diskriminering och socioekonomisk ojämlikhet bort där det syns i Gamla Enskede hur dessa faktorer har haft en stor betydelse i stadsdelen och segregationen som finns i den. Dalen är som område byggt på ett bra sätt, idén var att inte göra samma misstag med Dalen som gjorts i miljonprogrammen. Trots detta beskrivs Dalen centrum som ”tråkigaste centrumet” som hade kunnat göras roligare. Vi ser att de betydande service delarna finns i centrumet som bibliotek, frisörsalong och en Ica i enlighet med trädgårdsstaden (Urban 2018:39-43). Betongcentrumet ser relativt nytt men ödsligt ut och samlas ungdomarna utan något att göra i centrumet så har du den otryggheten som beskrivs sker när offentligheten inte fungerar som den ska i ett bra grannskap (Olsson 1991:77). Hur dessa ungdomar beskrivs i media som obehagliga figurer påverkar hur målgruppen ser på sig själva, som outsiders kan dessa fördomar och stigmatiseringen ha en effekt på en själv, synen på sig själv och sitt värde (Elias & Scotson 2010:37-38).

Detta visar på att det möjligtvis inte bara går att bygga bort segregation rent geografiskt, utan att segregation är i grunden även ett socialt problem som möjligtvis inte går att bygga bort rent praktiskt. Utifrån den statistik över medelinkomsten i Gamla Enskede och i Dalen går det att dra en slutsats att de Dalenbor som har resurser antagligen inte har tillräckligt även om de skulle vilja flytta till Gamla Enskede, då skillnaderna är så pass stora. Det är ett mindre antal personer som har råd med en bostad i Gamla Enskede, även bland de som bor där. Exempelvis Nina menar att förutsättningen för att hon skulle få en bostad där var att hon köpte det av sin pappa och andra respondenter redogör för ärvda bostäder i området.

Det andra perspektivet är precis som respondenterna redogör för, det finns en gemenskap och bara för att en person blir starkare rent resursmässigt så betyder det inte att personen inte trivs i sitt område och vill flytta. Detta går inte att utesluta, speciellt eftersom det är ett faktum att de sociala problem som uppges finns i Dalen inte är självupplevda på det sättet som exempelvis media beskriver det. En person kan trivas i ett socioekonomiskt utsatt område, dock blir det svårigheter i resonemanget när det även finns människor som inte kan göra valet att stanna i sitt område eller att flytta ifrån det.

Appliceras den modifierade grannskapsidén och dess syfte på dessa två bostadsområden kan en se att de privata sfärerna i respektive bostadsområde är mindre i Gamla Enskede. Olsson menar att ju större bostad och mindre gemensamma utrymmen leder till att den privata sfären blir mindre när allt finns tillgängligt i hemmet och hemmet blir större (Olsson 1991:72-73). I Dalen redogör respondenterna för en gemenskap som inte upplevs i Gamla Enskede och grannskapsidén har också ett syfte att skapa trygghet, vilket blir intressant utifrån att Gamla Enskede beskrivs som tryggt, men Dalen har ett rykte om att vara otryggt. Respondenterna talar om igenkänning, de känner till sina grannar eftersom de antar att de är som de själva, alla har samma sociala koder och därför är Dalen lite främmande. Stigendal mätte en segregationspol som avsåg detta i ”främlingskap mellan grannar”, detta menar Stigendal gynnas av en otrygghet i området, vilket kan stämma när detta appliceras på Dalen och Gamla Enskede, där alla faktiskt uppger att de känner sig trygga (Stigendal 1999:118-119).

Trots tryggheten i Gamla Enskede finns det ändå ett främlingskap mellan grannarna, de känner inte varandra. Däremot känner de *igen* varandra, utifrån vad de ser känner de att de är likadana och just att området beskrivs av dem själva som väldigt homogent. Utifrån idén om etablerade och outsiders kan detta förklaras varför invånarna från Gamla Enskede kan känna att de från Dalen är främmande, men inte grannarna de inte känner. De har inte samma sociala koder och de kan inte nå fram till varandra. Som det redogjorts för har det i Gamla Enskede iallafall funnits, och till viss del kanske fortfarande finns, fördomar om Dalenborna som outsiders. Peter menar att rasism fortfarande är närvarande på Ican i Dalen, hur han själv blir förföljd för att människor lika honom kan ha betett sig illa och Nina reflekterade över eventuella fördomar som kan finnas mot Dalenborna. Hon själv menar att hon inte skulle känna sig bekväm som svart i Gamla Enskede för att ”människor skulle ha fördomar om mig som inte stämmer”. Hon nämnde också att invånarna i Gamla Enskede säkert misstänker Dalenbor vid brott som sker i närområdena, exempelvis rånen vid tunnelbanan. Dalen har ju

en viss problematik med kriminella (Rikskriminalpolisen 2014:19-20) och eftersom några är det så utesluter det inte att hela gruppen inte är det utifrån Elias och Scotsons resonemang (Elias & Scotson 2010:34). Utifrån detta resonemang om vikten av igenkänning och de fördomar som kan finnas kan vi se att det inte spelar någon roll att de i Gamla Enskede faktiskt inte känner sina grannar eller hur de är, utan de som etablerade är bra, de är ju som varandra och Dalenborna är inte som dem. Dalenborna har vissa egenskaper som att exempelvis vara kriminella, även om de kanske inte stämmer, eller de själva egentligen inte känner så.

Vad som är värt att nämna samtidigt som rasism och etnicitet diskuteras är att det är svårt att diskutera etnicitet utan att ifrågasätta eller diskutera villkoren för etniciteten, vilket Nina och Noah från Gamla Enskede också gjorde. När slutar en person vara invandrare? Hur många generationer talar vi om invandrare innan de kan räknas som svenskar? Begreppet utländsk ursprung kan också ifrågasättas i den statistik som redogjorts för. Det som denna studie framförallt talar om när det handlar om etnicitet är vad som *uppfattas* som svenskt och utländskt. Detta blir en svaghet när det inte finns en enhetlig syn på vad som är utländskt och inte.

Simon menar att det inte finns något som förenar dessa områdena eftersom att det inte är någon som engagerar sig. Han menar att om det fanns föreningar eller ungdomsgårdar som engagerade sig så hade de kunnat ta ansvar för att skapa något tillsammans med ungdomar från Gamla Enskede och Dalen. Något Simon och Adam lyfter är sport och främst fotbollen som de båda menar är en stor och viktig faktor som till en viss del kan vara en lösning för att förena områdena, eftersom det idag redan till viss del förenar många från de olika områdena runt om, men Simon menar att Gamla Enskedebor inte deltog på sådana aktiviteter.

Utifrån gemenskap och igenkänning handlar det mycket om att grannskapsidealet som Olsson beskriver bygger på kollektivitet och inkludering (Olsson 1991:55). Detta finns dock bara i varje områden och inte mellan områdena. Detta är förmodligen också något som är en av orsakerna till att Gamla Enskede och Dalen inte har så mycket som förenar dem. Utifrån Elias och Scotson teori om de etablerade och outsiders beskrivs boende i Gamla Enskede som de etablerade som står över Dalen som outsiders och de andra förorterna i samhället (Elias & Scotson 2010:27–29). Eftersom invånarna från Gamla Enskede inte deltar i aktiviteter som innebär att människor från de olika områdena integrerar med varandra kan detta innebära att

det inte sker en integration mellan områdena. Detta kan leda till en diskussion om vems ansvar det är att integrera som Adam faktiskt lyfter. Utifrån maktrelationen mellan olika grupper i samhället som Elias och Scotson beskriver kan det tolkas som att den grupp som står för maktskillnaden, det vill säga etablerade, även måste stå för integrationen då det är på grund av denna grupp som det egentligen finns en segregation och ett utanförskap. Den effektiva stigmatiseringen sker gentemot outsiders från de etablerade och det blir en ojämn maktbalans mellan de etablerade och outsiders. Elias och Scotson menar att en inte kan effektivt stigmatisera en grupp om de väletablerade inte har en position som innebär att outsiders utestängs (Ibid:33).

Simon menar att det inte är tillräckligt med mötesplatser eller aktiviteter för områdena utan det krävs mer för att alla ska inkluderas. Detta är även något som Adam instämmer i och menar att alla är välkomna oavsett om en spelar eller inte. Adam menar att sport är en naturlig mötesplats för alla och Maria instämmer. Adam menar dock att trots att det inte finns så mycket som förenar dessa områden så finns det vissa som ändå har integrerat med varandra men han menar att det är en minoritet och det genom skolan, men också genom fotbollen. Nina uttrycker att enda platsen som förenar dem är de allmänna offentliga platserna som exempelvis vårdcentralen. Olsson lyfter detta när han talar om att samhället är uppbyggt i tre livssfärer. I detta fall skulle Olsson beskriva denna situation utifrån den tredje sfären som handlar om den lokala offentligheten (Olsson 1991:71). Det eftersom Nina beskriver den lokala offentligheten som i detta fall blir vårdcentralen som den enda mötesplatsen. Detta är dock något som Noah ser på ett annat sätt på. Han menar att de allmänna platserna som Sandsborg centrum, tunnelbanan, Ica och andra centrala butiker och mötesplatser är sådana platser som förenar människorna i de båda områdena. Medan resterande respondenter menar att dessa platser inte är mötesplatser då de endast möts en kort stund, de menar att det är skillnad på att behöva gå till en plats för att handla eller åka tunnelbana och vilja vara på en plats.

Vidare är det många respondenter som lyfter att det inte borde finnas en skola i varje område eftersom det ökar segregationen. Den skola som respondenterna hänvisar till som ligger i Dalen är Hammarbyskola Södra, tidigare Nytorpsskolan. Hammarbyskolan Södra är en skola som ligger strax utanför Dalens närsjukhus. Våra respondenter redogör för att Hammarbyskolan Södra tillhör Dalen, när den egentligen ligger utanför Dalen och närmare Blåsut. Tittar en på kartan kan Enskedeskolan ligga närmare för vissa av invånarna i Dalen,

men ändå hänvisar respondenterna till Hammarbyskolan Södra som en skola som tillhör Dalen och en skola som Dalenbor placerar sina barn i för att det ligger närmst. Vi vet inte hur fördelningen i Enskedeskolan ser ut idag, men när Simon var liten så menar han att det endast fanns tre svarta barn i Enskedeskolan. Nina redogör även att det i Dalen bor många med ”afrikanskt ursprung” vilket visar att andelen barn från Dalen som går i Enskedeskolan kan ha varit lågt en gång i tiden. Howards idé om trädgårdsstaden handlar om att ett grannskap inte ska vara för stort. Han menar att en stadsdel som Gamla Enskede som inte är stort ska ha en gemensam grundskola som barnen ska gå i för att ha möjlighet att integrera med varandra (Urban 2018:43). Detta då Howards idé bygger på att skolan är en mötesplats där även föräldrar integrerar med varandra på grund av att barnen går i samma grundskola och på så sätt undviker en oönskade möten med okända på andra platser (ibid). Genom att integrera både barn och föräldrar från båda områdena skulle en genom Elias och Scotsons teori vända på det hela och säga att risken för att en samhällsgrupp diskrimineras minskar. Detta då en integrerar med varandra istället för att ha fördomar (Elias & Scotson 2010:30–34). Detta är även något som Maria lyfter och menar att skolan är en viktig mötesplats, men att det inte är många som går i skolan som de menar ligger i Dalen. På grund av att det finns skolor i båda områden så blir det segregerat genom att ungdomarna inte integreras med varandra, och därmed inte föräldrarna heller. Detta kan leda till att de fördomar som de vuxna har av Dalenborna kan föras över till de yngre generationerna då de själva inte integreras naturligt med barn från Dalen. Utifrån de homogena grannskapen och de klasskillnader som existerar menar respondenterna att det inte finns så mycket som förenar Gamla Enskede och Dalen med varandra, som kan vara en orsak till segregationen. Detta kan påverka hur invånarna väljer att placera sina barn i skolor och orsakar på så sätt även en segregation inom skolorna.

6. Diskussion

Under studiens genomförande har det konstaterats att Gamla Enskede stadsdelsområde inte bara är segregerat, utan också upplevs segregerat. Vi kan se sociala konsekvenser i form av fördomar och en viss rasism enligt vissa respondenter, men också skillnader i klass och etnicitet och även kriminalitet i området. Genom kodning fann vi gemensamma teman som vi sen analyserade i analysavsnittet, dock föll en del intressanta aspekter av segregation utanför dessa.

Maria informerade oss under intervjun om ett integrationsprojekt vid Globen. Hon berättade om hur hon och några till från området var med i detta projekt där det byggts nya bostäder där nyanlända invandrare flyttat in och hur de möttes och umgicks som ett sätt att integrera dem. Maria menade att de var ca 30-40 stycken som deltog varje vecka och de var ca 100 personer från båda håll men att det ändå slutade med att det blev uppdelat efter språk och kön på träffarna. Utifrån hur stort hennes område är och hur många som bor där fann hon att intresset för detta projekt var extremt lågt, trots att det finns facebookgrupper och en förening för de svenskar som deltog i projektet. Detta är intressant utifrån frågeställningen om vems ansvar integration faktiskt är. Adam hade en tanke kring detta och att inte endast Gamla Enskede sidan har ansvar i integrationen. Samtidigt kan det vara svårt som en svagare och utsatt grupp att ta för sig och att bevisa sig bra, istället för den privilegierade och socialt starka gruppen att sträcka ut en hand och ta initiativ för att släppa in. Fördomarna som är skadliga ligger oftast på den utsatta gruppen. Denna studie har inte diskuterat närmare kring integration som beskrivs i teoriböckerna som komplement till segregation. Diskuteras segregation så diskuteras ofta integration, som exempelvis Urban (2018) gör. Detta är en aspekt av denna studie som kan utvecklas för att få ännu bredare kunskap om segregationsproblematiken i Gamla Enskede.

Trivseln i båda områdena framkom i intervjuerna där det beskrevs att Dalen centrum är tråkigt, men alla känner sig trygga. Dalenborna tycker om och trivs i sitt område. De upplever inte den problematik som beskrivs i media, men erkänner att det finns brister. Detta är ett perspektiv som Elias och Scotson diskuterar, faktumet att de etablerade, i detta fall omgivningen och inte Gamla Enskedeborna, tillskriver egenskaper som tidigare funnits, eller som kanske inte längre finns. En skjutning sker och det hänger ungdomar i Dalen centrum vilket påminner om problematiken i de olika stockholmsförorterna och nu skrivs artiklar om invånare som inte vågar gå ut sent på kvällen och området bredvid villaidyllen är otryggt. Simon berättar hur Dalenborna själva upprörs av dramatiseringen av Dalen, eftersom den inte stämmer. Media och omgivningen runt omkring Dalen tillskriver dem egenskaper och fördomar som Dalenborna själva har svårt att försvara sig mot då maktskillnaden mellan Dalen och omgivningen är betydande (Elias & Scotson 2010:35-39). Peter talar om ett förortsideal från Dalens sida, detta är också en intressant aspekt som denna studie valt att inte utforska vidare. Vad ger ett förortsideal från befolkningens sida för svårigheter ur ett integration och segregationsperspektiv? Peter menar nämligen att Dalen ser och känner en gemenskap med förorterna, de liknar dem mer än områdena runt omkring Dalen som består

av dyra bostäder och vita människor. Utifrån det som Simon redogör om medias framställning och hur Dalen beskrivs som förorter gör det inte konstigt att vissa invånare kanske tar till sig dessa fördomar och efterlever dem och det som Peter redogör för stämmer då stigmatisering är ett kraftfullt verktyg för att upprätthålla maktstrukturer (Ibid).

När frågan ställdes om trygghet och resonemang att problematiken i Dalen inte är speciellt omfattande eller problematisk framkom det ett intressant citat från Maria.

Jag tror att det finns en vilja egentligen från båda håll att mötas, men man är så inne i sitt ekorrhjul, man får sin vardag att funka, allt hänger på här, det är inget jätteproblem. Jag tror att skulle det bli ett jätteproblem att det blir jättestökigt i Dalen, att det blir jättestökigt här, då skulle folk tänka så här att nu måste vi ju göra någonting. Men nu är det inget jätteproblem och då fortsätter det liksom bara (Maria).

Detta citat antyder till att sociala problem bara är ett problem om de sprider sig till de ”skötsamma” områdena. Så länge problematiken inte sprider sig från problemområdet betyder det att det egentligen inte är ett problem och då behöver det inte åtgärdas. Respondenterna från båda håll är visserligen överens om att problemen i Dalen varken är unika eller speciellt stora för de som bor och lever i och omkring området, men faktum är också att de problemen som beskrivs med droghandel, rån och en uppmärksam dödsskjutning är centrerat till Dalen. Om en person hade blivit skjuten till döds i villaidyllen Gamla Enskede kanske problemet hade beskrivits som mer omfattande än vad de gör nu? Detta i kombination med att Dalen beskrivits som ett område som både jämförs med förorter och beskrivs söka efter ett förortsideal visar vad problemen jämförs med. Utifrån detta perspektiv är det inte konstigt att problematiken i Dalen beskrivs som relativt liten i omfattning om Dalen jämförs med andra Stockholmsförorter som Husby, Rinkeby, Tensta eller Fittja som är områden där problemen är omfattande.

Synen som finns om bostadsområdena är intressant. Något som var anmärkningsvärt i studien var att ingen av respondenterna egentligen hade en dålig syn på varken Gamla Enskede eller Dalen. Respondenterna menar att synen på områdena från utomstående personer och media ser annorlunda ut från deras egen uppfattning av sitt område. Detta är även något som blir intressant att undersöka eftersom det påverkar boende i dessa området på så sätt att de väljer att exempelvis säga att det bor i Enskede istället för Dalen. Något som Peter uttrycker är

synen på sig beroende på var han säger att han kommer ifrån och synen på människorna i Dalen.

[...] Det finns vissa av de här grupperna jag förstår, han kommer inte veta vart Dalen ligger, eller han vet inte så därför säger jag Enskede så får man börja därifrån, men just den hära då betyder det att det är något fint, som inte finns i Dalen och därför nämner jag det när de andra frågar mig. [...] Det är inte så att den här gruppen jag svarar Enskede till är mindre värd för mig med de betyder att det finns något fint där (i Gamla Enskede). [...] Vi är inte dem. (Peter)

Det intressanta är när en från Dalen uttrycker "vi är inte dem" och menar att de inte är likadana, men samtidigt påverkas av den synen som finns om området och därför väljer att säga att han bor i Enskede istället för Dalen. Kopplas detta till Elias och Scotsons teori så handlar det om maktskillnaden som finns mellan de etablerade och outsiders, där outsiders har fått en egen definition av den etablerade gruppen samt den egna gruppen (Elias & Scotson 2010:11). Detta då Peter från Dalen uttrycker att de inte är likadana och menar att det finns en skillnad på de från Dalen och de från Gamla Enskede.

Det är sannolikt att Dalen kan bli ett attraktivt område, då läget har en påverkan på vad som ses som attraktivt och inte, ju närmare innerstaden desto bättre. Dalen ligger geografiskt centralt endast fyra stationer från Skanstull. På grund av detta resonemang och att innerstaden är gentrifierad så kan detta innebära att det finns en risk att Dalen blir gentrifierad och segregationen förflyttas längre från innerstaden. Simon har redogjort för hur Dalen i sig har blivit segregerat när flera gårdar har blivit bostadsrättsföreningar istället för hyresrättsföreningar och detta har lett till att mestadels invandrare, men också de resurssvaga i områdena har fått byta gårdar till de som fortfarande består av hyresrätter. Vad konsekvenserna kan bli av att detta sker i alla gårdar är en vidare segregation snarare än en integration. Det är inte troligt att de resursstarka i området flyttar till dyrare områden som Gamla Enskede då de inte är tillräckligt resursstarka som medelinkomsten i området talar för, snarare att de resurssvaga flyttar från Dalen och längre från innerstaden. Detta gynnar inte integrationen då det framkommer att de som är resurssvaga i Dalen är mestadels invandrare, vilket bidrar till den etniska segregationen och Dalen blir gentrifierad, istället för att Gamla Enskede blir integrerat. Det skulle förmodligen leda till att boende med mer pengar än andra i området kommer kunna bo kvar i Dalen, medan boende med en lägre inkomst kommer att

tvingas flytta ut. Detta kan i sin tur leda till att fler medelklass familjer flyttar in, vilket är bra, men resurssvaga familjer inte kan bo kvar, vilket i detta fall verkar vara invandrare.

6.1 Slutord

Vad som konstaterats är att segregationen mellan bostadsområdena är beklaglig och att misstag har gjorts historiskt som påverkat Dalen som har haft svårt att återhämta sig. Det finns mer att önska från samhällets sida för att förebygga detta, vilket inte verkar göras då den fysiska gestaltningen runt Dalen är påtaglig och detta går inte längre att skylla på tidigare misstag. Adam beskriver hur det byggs nya höga lägenhetshus i Blåsut som gör precis som studiens rubrik säger, att ”man ser inte ens in till Dalen” från tunnelbanan. Under våra observationer stod vi på Åstorpsringen mellan hyreshusen i Dalen från 1980-talet och radhusen på tio miljoner och kontrasterna blir tydliga. Segregation är en komplicerad problematik som skapas och upprätthålls av människor, som också behöver motverkas av människor på alla nivåer, det vill säga av stat, kommun och individen. Det sociala arbetets utmaning blir att motverka de stora skillnaderna som finns i samhället och göra att alla människor ska kunna leva ett likvärdigt liv, oavsett bostadsort, klass och etnicitet. I citatet som öppnade upp studien beskrev Olof Palme kontrasterna mellan områden i samhället. Vi kan nu se att detta blev kontrasten mellan Dalen och Gamla Enskede. Detta beskrevs redan när nybyggda Dalen öppnade upp för inflytt. År 1980 var bostadssegregation alltså inte ett oupptäckt fenomen, vilket gör ”Dalens sorgliga historia” lite sorgligare.

7. Litteraturlista

Ahmed M. A., & Hammarstedt, M. (2008) Discrimination in the rental housing market: A field experiment on the Internet, *Journal of Urban Economics* 64 (2008) s. 362–372

Andersson, R. (2008) Ethnic Residential Segregation and Integration Processes in Sweden. I: Schönwälder, K. (Red.) *Residential Segregation and the Integration of Immigrants: Britain, the Netherlands and Sweden*. Berlin: Social Science Research Center. s. 62-86.

Andersson, R., & Magnusson Turner, L. (2014) Segregation, gentrification, and residualisation: from public housing to market-driven housing allocation in inner city Stockholm, *International Journal of Housing Policy*, 14:1, s. 3-29.

Boverket (2010) Socialt hållbar stadsutveckling - en kunskapsöversikt.

<https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2010/socialt-hallbar-stadsutveckling.pdf> [2019-05-02]

Dahlin, A. (2016) Total förvirring, är Dalen Dalen eller Enskededalen? *StockholmDirekt*, 16 februari. <https://www.stockholmdirekt.se/nyheter/total-forvirring-ar-dalen-dalen-eller-enskededalen/aRKpbl!iM7UgzDdG8LKjO@edFgfuQ/> [2019-04-25]

Dannefjord, P. Metod och problem. I: *Samhällsvetenskapens hantverk*, Bergman, P., & Olofsson, G. (red.), s.13–46. Lund: Arkiv, 2005.

Elias, N., & Scotson, L. J. (2010). *Etablerade och outsiders*. 2. utök. och rev. uppl. Lund: Arkiv

Fejes, A., & Thornberg, R. (red.) (2015). *Handbok i kvalitativ analys*. 2., utök. uppl. Stockholm: Liber

Franssén, A. På fältet. I *Samhällsvetenskapens hantverk*, Bergman, P., & Olofsson, G. (red.), s.44–78. Lund: Arkiv, 2005.

Grundström, K., & Molina, I. (2016) From Folkhem to lifestyle housing in Sweden: segregation and urban form, 1930s–2010s, *International Journal of Housing Policy*, 16:3, s. 316-336.

Hellberg, L. (2018). Efter dödsskotten vågar ingen i Dalen prata högt. *Expressen*, 29 december. <https://www.expressen.se/nyheter/brottscentralen/efter-dodsskotten-vagar-ingen-i-dalen-prata-hogt/> [2019-04-25]

Hjerm, M., Lindgren, S., & Nilsson, M. (2014). Introduktion till samhällsvetenskaplig analys. 2., [utök. och uppdaterade] uppl. Malmö: Gleerup

Kronqvist, P. (2018) Gängen frodas även där samhället är starkt. *Expressen*, 20 december. <https://www.expressen.se/ledare/patrik-kronqvist/gangen-frodas-aven-dar-samhallet-ar-starkt/> [2019-04-25]

May, T. (2013). *Samhällsvetenskaplig forskning*. 2., [rev. och uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur

Molina, I. (1997). Stadens rasifiering: etnisk boendesegregation i folkhemmet [Racialization of the city: ethnic residential segregation in the Swedish Folkhem] Diss., Uppsala universitet department of social and economic geography.

Nationalencyklopedin (u.å). Boendesegregation.

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/boendesegregation> [2019-05-02]

Notar fastighetsmäklare (u.å). Fantastisk etagelägenhet med radhuskänsla och terrass i bästa läge!

<https://www.notar.se/kopa-bostad/objekt/4T2B79CI0ERFCFMK> [2019-05-02]

Notar fastighetsmäklare (u.å) Rymlig etta högst upp i huset nära t-bana!

<https://www.notar.se/kopa-bostad/objekt/4QKJGHD37E65R8EC> [2019-05-02]

Olsson, S. (1991). Grannskapet som socialt ideal och som planeringsidé. I: Bergman, B., Hjärne L., Olsson, S. (1991) *Stadsliv och grannskap*. Gävle: Statens institut för byggnadsforskning.

Olof Palme. 1980. Om den svenska modellen. [online].
https://www.youtube.com/watch?v=ZU0frc_sBMw. [2019-05-24]

Rikskriminalpolisen (2014) En nationell översikt av kriminella nätverk med stor påverkan på lokalsamhället. <https://www.securitymagazin.cz/dnld/Kriminella-natverk-med-stor-paverkan-i-lokalsamhallet-Sekretesspr-14.pdf> [2019-05-02]

Ronge, J. (2018) Mannen sköts i lägenhet där han tidigare legat lågt. *Expressen*, 17 december.
<https://www.expressen.se/nyheter/brottscentralen/mannen-skots-i-lagenhet-dar-han-tidigare-legat-lagt/> [2019-04-25]

Stigendal, Mikael (1999). *Sociala värden i olika sociala världar: segregation och integration i storstaden*. Lund: Studentlitteratur

Stockholm Stad (u.å). Områdesfakta.
<http://statistik.stockholm.se/omradesfakta/index.html> [2019-04-25]

Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*. 4., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Svenska Bostäder (u.å). En bildberättelse om vår historia, Dalen.
<https://www.svenskabostader.se/var-historia/omraden/dalen/> [2019-04-25]

Urban, S. (2018). *Integration och grannskap: hur kan staden hålla samman?*. Upplaga 1
Lund: Studentlitteratur

Vetenskapsrådet (2011/2017). *God Forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

8. Bilagor

Bilaga 1

Informationsbrev till respondenter

Hej!

Tack för din medverkan! Vi uppskattar att du vill delta i vår studie om boendesegregation i Gamla enskede. Vi som genomför denna studie heter Vendela Tezcan och Isabella Kebedom. Vi läser termin 6 på socionomprogrammet på Södertörns högskola och denna intervju kommer att användas som material till vårt examensarbete.

Om studien

Syftet med denna studie avser undersöka hur segregationen ser ut och upplevs i stadsdelen Gamla Enskede, specifikt områdena som ligger nära tunnelbanestationen Sandsborg, villaområdet i Gamla enskede och lägenhetsområdet i Dalen.

GDPR

Denna studie genomförs och följer de regelverk och lagar som dataskyddsförordningen GDPR (General Data Protection Regulation) och följer även forskningsetiska regler. I studien kommer du som respondent att vara anonym och det kommer inte vara möjligt att identifiera dig som medverkar. Dock kommer denna studie att vara offentlig.

De personuppgifter som inkommer till oss behandlas konfidentiellt där samtliga personuppgifter som namn och ålder kommer att anonymiseras. Dessa uppgifter kommer endast att mottas och hanteras av studenterna Vendela Tezcan och Isabella Kebedom, som kommer att behålla dessa fram till att uppsatsen är godkänd. Därefter kommer uppgifterna att raderas och förstöras. Du har rätt att ta del av de uppgifter som gäller dig och få dem rättade vid felaktigheter, begränsa och invända mot behandling av personuppgifter samt begära radering. Detta i enlighet med EU:s dataskyddsförordning.

Kontaktuppgifter till studenter och handledare:

Lärosäte: Södertörns högskola

Institution: Institutionen för samhällsvetenskaper

Isabella Kebedom: isabella01.Kebedom@student.sh.se (student)

Vendela Tezcan: vendela01.tezcan@student.sh.se (student)

Jonas Lindström, lektor i socialt arbete: jonas.lindstrom@sh.se (handledare)

Du är välkommen att höra av dig till oss vid frågor, funderingar och klagomål.

Med vänlig hälsning,

Vendela Tezcan & Isabella Kebedom

Bilaga 2

Samtyckesblankett

Hej!

Tacka för att du vill delta i vår studie. Inför vår intervju behöver vi ditt samtycke till att du deltar i studien. Vår studie är ett examensarbete som utförs av Isabella Kebedom och Vendela Tezcan. Vi studerar socionomprogrammet på Södertörns högskola.

Genom att skriva på denna blankett samtycker du till att du fått information om studien, är medveten om att ditt deltagande är frivilligt och att du kan avbryta din medverkan i studien när du vill. Du är även medveten kring din anonymitet i studien och att intervjun spelas in i syfte att kunna bearbeta materialet, men att allt raderas i efterhand. Dock kommer studien att vara offentlig. Ditt godkännande innebär även att du godkänner att Södertörns högskola behandlar dina uppgifter utifrån dataskyddslagstiftningen GDPR.

.....
Underskrift

.....
Namnförtydligande, Ort och datum

Kontaktuppgifter:

Vendela Tezcan:

Vendela01.Tezcan@student.sh.se

(student)

Isabella Kebedom:

Isabella01.Kebedom@student.sh.se

(student)

Jonas Lindström, Lektor i socialt arbete:

Jonas.lindstrom@sh.se

(handledare)

Bilaga 3

Intervjuguide

Inledning

Intervjuer inleds med att informera om studien samt svara på eventuella frågor som respondenter har innan inspelning startar.

Fråga 1:

Hur skulle du beskriva ditt område?

Fråga 2:

Hur skulle du beskriva det andra området?

Fråga 3:

Anser du att det finns en segregation i Gamla Enskede?

Följdfråga:

- På vilket sätt?
- Hur då?
- Beskriv.
- Varför?
- Vad skulle du säga förenar områdena?

Fråga 4:

Känner du dig trygg i ditt område?

Följdfråga:

- Känner du dig trygg i det andra området?
- Varför/ varför inte? På vilket sätt?
- I vilka situationer? Beskriv otryggheten/tryggheten
- Ge exempel på ovanstående